№ 234 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-סער יאָהרגאַנג | 9 października 1928 r. | דינסטאָג, כ"ג תשרי תרפ"ט | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיאָטרקאָווסקע 86; עלעפאָנען: פון רעדאַקציע 68, פון אַדמיניסטראַציע 74

אויף דער היינטיגער דעלעגאַטען-פערזאַמלונג ווערט דעצידירט דער ווייטערדיגער גורל פון שטרייק

אַרבייטס-מיניסטער יורקעוויטש פאַרגעלעגט אַ קאָמפּראָמיס-פאָרשלאָג פון אַ 5 פּראָצענטיגער הוספה

אין משך פון נעכטיגן טאָג זענען קיין בעדייטענדע שריטן אין גאַנג פון מעקסטיל-שטרייק נישט פאָרגעקומען. אַ ריה קלענערע פאַבריקען האָבען זיך געשטעלט.

באַלד אין דער פרי זענען די אַרבייטער-פאָרשטעהער פון אַלע דרי אַרבייטער-פאַרבאַנדען אָפּגעפאָהרען אויף דער קאָנפערענץ ביים אַרבייטס-מיניסטער אין וואַרשא.

דער גאַנג פון שטרייק איז ווייטער אַ רוהיגער. אין די אַרבייטער-קרייזען איז מען אַ גאַנצען טאָג געשפּאַנט וועגען אויסגאַנג פון דער קאָנפערענץ.

אין דעפּאַרטאַמענט'ס פאַבריק האָט דער שטרייק אָנגענומען די שאַרפסטע פאָרם עס זענען פון דאָרט בעזייטיגט געוואָרען די געהילף-מייסטערס.

אין די אַרבייטער-פעראיינען

געלטען איז אין „דאָס לודאָווי" פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די לאַדזער מעקסטיל-אַרבייטער און אַ זיצונג פון די פאַבריקס-דעלעגאַטען. אין די איבריגע פעראיינען זענען קיין פערזאַמלונגען נישט פאָרגעקומען. מען וואַרט אויפ'ן רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ אין וואַרשא.

איז דער פּראָוויניץ

אין פּעטרקאָוו שטרייקען אַלע פאַבריקען. געלטען זענען דאָרט פאָרגעקומען פערזאַמלונגען פון די שטרייקענדע אַרבייטער, אויף וועלכע עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אויסצוהאַלטען אין שטרייק בין'ן סוף.

טיילוויז זיך נעשטעלט די „ווידזעווער גאַרן-פאַבריק"

(§) נעלטען איז אַ שטרייק-קאָמיטעט וועק אין דער ווידזעווער גאַרן-פאַבריק (נוטשאַרניא) און זיך בעמיהט אַרבייטער צוקריגען אין דער גאַרו-אָפּטיילונג. די פאַבריקס-אַדמיניסטראַציע האָט אָבער די שטרייק-קאָמיטעט נישט אַרייננעלאָזן אין לאָקאַל צו די אַרבייטער. די שטרייק קאָמיטעט איז דערביי געווען געצוואונגען צו וואַרטען אונדרויסען בין די אַרבייטער האָבען געענדיגט די אַרבייט און פערלאָזט די פאַבריק. דאַן האָבען די מיטגלידער פון דער שטרייק-קאָמיטעט אָנגעהויבען צווישען זיך אַ שטאַרקע אגיטאַציע און געפּרובט ווערקען אויף זיי, זיי זאָלען צושטעהן צום שטרייק.

אין רעזולטאַט האָבען די אַרבייטער פון דער דרעהערעי בעשלאָסען זיך מעהר צו דער אַרבייט נישט צוריקצוקעהרען דער אינבריגער טייל האָט בעשלאָסען אָפּצוואַרטען דעם רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ אין וואַרשא.

פּלוש און זייד-אַרבייטער צוגעשטאַנען צום שטרייק

(§) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אויסברוך פון שטרייק אין דער מעקסטיל-אינדוסטריע האָט דער פאַרבאַנד פון די בענדלער-אַרבייטער צוגעגעבען אַ פערזאַמלונג פון די פאַבריקס-דעלעגאַטען פון דער דערמאָנטער אינדוסטריע, פרי זיך צו בעראַטען וועגען אָנגעמען אַ שטעלונג בנוגע דער סיטואַציע, וואָס האָט זיך געשאַפען אין דער מעקסטיל-אינדוסטריע.

דער לייטער פון פאַרבאַנד האָט אין אַ לענגערער רעדע אָנגעוויזען, אַז די אַרבייטער פון דער פּלוש- און זייד-בראַנזשע זענען אָפּהענגיג פון דעם אָפּמאַך אין דער מעקסטיל-אינדוסטריע און דערוויבער דאַרפען זיי זיך סאָלידאַריזירען מיט די שטרייקענדע. דאַנעבען די אַרבייטער פון דער בענדלער און נומיאַנדוסטריע האָבען אַ'אָטענעם אָפּמאַך און דערוויבער דאַרפען זיי נישט שטרייקען.

אין רעזולטאַט איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אַז אַלע פּלוש- און זייד-אַרבייטער דאַרפען וואַרטען די אַרבייט.

מעקסטיל-אינדוסטריעלער געבען אַ הוספה פון 5 פּראָצענט רעזולטאַט פון אַ דריטער מאַנפערענץ ביים אַרבייטס-מיניסטער

(§) צו דער געלטער קאָנפערענץ ביים אַרבייטס-מיניסטער אין וואַרשא זענען געקומען מצד די טעקסטיל-אינדוסטריעלער אינזש. רומפּעל, אַדוו. פּאַוו לאָווסקי און ה' דורסקי אַלס פאָרשטעהער פון פאַרבערעי- און אַפּרעטור-פאַרבאַנד. מצד די אַרבייטער-פאַרבאַנדען זענען געווען פערטרעטען פון די קלאַסען-פאַראייניגען: סעג. דאַניעלעוויטש, רעפ. שטשעראָווסקי און ה' גאַלינסקי, פון „פּראַצאַ" רעפ. וואַשקעוויטש און ה' קאַזשומירסקאַי, פון די פאַדעקעס — מרוץ און פּאַוולאַק.

צוערשט און אָפּגעהאַלטען געוואָרען די קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער אינטערע'ן פאַרזיץ פון אַרבייטס-מיניסטער יורקעוויטש בײַ דער אַסיסטענץ פון הויפּט-אַרבייטס-אינספּעקטאָר ה' קלאַפּ און דעם דירעקטאָר פון דעפּאַרטאַמענט פאַר כּלל-אָפּמאַכען ה' אוגלאַנאָווסקי. די פאָרשטעהער פון די אינדוסטריעלער האָבען ווידער אַמאָל פאָרגעשטעלט די שווערע לאַגע פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע און איצטיגען מאָמענט. דערויף האָבען זיי ערקלערט, אַז די פאָרדערונגען פון די אַרבייטער זענען אַזוי הויך, אַז זיי קאָנען לעת עתה גאָר קיין פּראָפּאָזיציע נישט מאַכען.

זיי קענען אנהויבען רעדען ערשט דאַן, אויב די אַרבייטער וועלען רעדוצירען זייערע פאָדערונגען אויף 10 פּראָצענט.

צוליב דעם, וואָס די אינדוסטריעלער האָבען זיך בסדר געהאַלטען בײַ ס'זיגעדונגען, האָט דער אַרבייטס-מיניסטער דערווייל אונערגעריסען די קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער און אין אַ שטיק צייט צווייטען זאַל, וואו עס האָבען געוואַרט די אַרבייטער-פאָרשטעהער און מיט זיי געגומען קאָנפערירען.

דעפ. שטשעראָווסקי האָט דאַן געגומען אַ וואָרט און ערקלערט, אַז די אַרבייטער האָבען זיך לאַנג בעראַטען וועגען אַרויסשטעלען די הוספה-פאָדערונגען און זענען צום סוף געקומען צו דער אובערצייגונג, אַז

אַ הוספה פון 30 פּראָצענט איז אַ מינימאַלע

און ענטשפּרעכט נאָכנישט דעם פאַקטען שען וואוקס פון יקרות. דערביי און ליים דעם רעדנער געגומען געוואָרען און אַלס די קאָנקיקטור און דער טעקסטיל-אינדוסטריע און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די אינדוסטריעלער זענען בכח צו געבען די געפאָדערטע הוספה.

צוליב דעם קאָן נישט זיין קיין רעדע וועגען רעדוצירען די פאָדערונגען, בײַ זונדערס מחמת די אינדוסטריעלער הויזען נישט אַרויס קיין גוטען ווילען צו לוקווידירען דעם שטרייק.

דערויף האָבען אויך געערט דעפ. וואַשקעוויטש און מרוץ, וואָס האָבען זיך אַרויסגעזאָגט און זעלבען זין.

נאָך דער קאָנפערענץ מיט די אַרבייטער-פאָרשטעהער האָט דער אַרבייטס-מיניסטער פאָרגעלעגט בײַדע צדדים, אַז זיי זאָלען מסכים זיין צו אַ הוספה פון 5 פּראָצענט.

בײַדע צדדים, אַז די אינדוסטריעלער, אַז די פאָרשטעהער פון די אַרבייטער האָבען געענטפערט, אַז זיי קאָנען לעת-עתה אויף דעם פאָרשלאָג נישט אַנטגעגען, וויל זיי האָבען נישט דערויף קיין פולמאַכטען. עס איז דערביי בעשלאָסען געוואָרען, אַז בײַדע דעלעגאַציעס זאָלען תיכף צוריקפאָהרען קיין לאָדז, וואו זיי וועלען אָפּהאַלטען בעראַטונגען מיט זייערע פולמאַכט-געבער, כדי זיי אַטשעלסטען צו געבען אַ תשובה אויף דעם פאָרשלאָג פון אַרבייטס-מיניסטער.

אונזער וואַרשאווער קאָרעספּאָנדענט מעלדעט אונז פון גוט-אינפאָרמירטע קרייזען, אַז די פאָרשטעהער פון די אַרבייטער האָט מען אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז זיי זאָלען אויסאַרבעטן זייער גאַנצען אינגלוס אויף די אַרבייטער, אַז זיי זאָלען אינגעגעהען אויף דעם קאָמפּרומיס-פאָרשלאָג פון אַרבייטס-מיניסטער. אַנדערש וועט דער שטרייק בעפרעכט ווערען אַלס נישט געוואַנשען. אין אַלס פּולל-יוצא פון אַ פאָרשטאַרקער אַטמאָספער פון די עקסטרעמע לינקע אַרבייטער-עלעמענטן.

די אַרבייטער-דעלעגאַטן וועלען חיינט אָפּהאַלטען אַ בעראַטונג מיט די פאַבריקס-דעלעגאַטען, וואו עס וועט בעפרעכט ווערען דער פשרה-פאָרשלאָג פון אַרבייטס-מיניסטער און עס וועט אָנגענומען ווערען אַ'ענדגילטיגער בעשלוס.

לעזט אויאַבאָנירט
— דאָס —
„לאָדזער טאָגעבלאַט"

געדענקט

וועגען דער זאַמעל-וואָך לטובת דעם בוי פון שפּיטאַל אין כאַיני

פון 14. אַמט. ביזן 21. אַקטאָבער

אונזער מיטאַרבייטער שלמה קראַאַן צוליב דעם פריה-צייטיגען טויט פון זיין
פאָטער
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל
פירמא ב. גוטטער לאָדז נאָוואָמיעסקאַ 4

אונזער מיטאַרבייטער
שמואל גאָלדשטיין
צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער,
דריקט אויס
דער קאָלעקטיוו פון „אַרט"

פריוואַטע טאַנץ-שולע
פון די ניסמע
טעניץ
דיפל. לעהרער י. ווייַנטרויב
נעמען אָן אָנשרעיבונגען אויף אַטאַנצלעך לעקציעס ווי אויך אין קאַפּעלען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אָוונט.
44 קילינסקיעגאַ 44
2-טער הויף פאַרטער
די לעקציעס קומען פאָר אונטער דער פּערזענלעכער לייטונג פון י. ווייַנטרויב

Dr. Z. Rakowski
פּעטציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, מאָלז און ד"ר ן-קראַנקהייטן
קאָנסולטאַציע 9, טעלעפאָן 27-61.
שטראָכשונדען 12—2 און פון 5—7.
נעמען טויט אין אין עסטעניע נאַרוטאָר 17 טונ
נעמען און אין אַ ביז אַ נאַכט. 98

אַלגעמיינער יודישער אַרבייטער-בונד „בונד" אין פּוילען
לאָדזשער קאָמיטעט
זאַל „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשא 20
שבת, ד. 13. ד.ח. 19 אויגוסט פריה קומט פאָר
א קאָלעקטיווע פאַרלעזונג
א. ה. נ.: „צוויי אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסען" (בריסל-מאָסקוע)
רעפערירען וועלען די ה. ה. לאָוויק וויקטאָר אַלטער י. האַלפּערן (וואַרשא) און ראָטמאַן י. ליכטענשטיין.
בילעטען צו 50 און 75 גראָשען שוין צו בעקומען אין „אַרבעטער-ווינקעל" פּאָלודניאָווע 20, און אין טאָג פון דער פאָרלעזונג בײַ דער קאַסע.

Dr. M. Rubinlicht
chor. wewnętrzne i dzieci
ul. WSCHODNIA 23, tel. 68-00
Powrócił

צוריקגעקעהרט
ד"ר לודווינ פאַלק
נאָווראַט 7, טעל. 28-07.
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 נאַכט. 5244

Dr. med. L. Pikielny
ספּעציאַל-אַרצט פאַר
גירען, בלאָזען און האָרן-קראַנקהייטען
Nawrot 8, tel. 19-90
עמפּאַנג פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און געגערישקראַנקהייטען
נאָווראַט 2
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן ביז 10 פריה, פון 1—2 און פון 4—8 אָוונט.
פאַר אָרמע פון 4—5 נאַכט.
פאַר אינגעקומענע לעמשניצע-פרייזען.

Dr. med Adam BENDER
ספּעץ. פאַר אינערליכע
און קינדער-קראַנקהייטען
Przejazd 30, Telef. 54-68.
נעמט אָן פון 5—7 נאַכמיטאָג. 6085

פרויען און מעדלעך אַלס
אינקאָסענטינס
ווערען געזוכט. צו מעלדען זיך אין פּעראַזין „לינת החולים". פּאָלודניאָווע 19 פון 4—5 נאַכט. 5676

אַ מעדעל אַלס
סערקוליפּעריין
וואָס קען אויך פּוילישע קערעספּאָנדענץ הערט פון זאַפּאַרט געזוכט. אָפּערטען אָבצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער „D".

וואַליפיציירטע
הערען שניידער געזעלען
מעגען בעשטעלט קענען זיך מעלדען בײַ ח"ח ראַפּאַלאָוויטש טרויגיטאַ 10 (פריהער קרוטקאַ)

Dr. med E. Szereszewska
צענעלניאַנאַ 66, טעל. 65-45
מינדער-קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 12—1 פריה און פון 4—6 נאַכמיטאָג.

Dr. med. A. Mazur
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און מאָלז-קראַנקהייטען
ווי אויך שטום און שפּראַך-פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
וויסאָקאַנניאַ 65
אָנגענומען אויך דורך טעלעפון. 66-01 טעל.

Dr. med. R. Stupel
צוריקגעקעהרט.

יודען האבען אפגעהאלטען א נצחון ביי די וואהלען צום לעטישען סיים

ר י ג א. (אמע) דער ענדגולטיגער רעזולטאט פון די וואהלען אין ריגער קרייז איז פאלגענדער: די קאמוניסטען האבען בעקומען 5 מאנדאטען (פריהער 3), דייטשען 3 (פריהער 2), דער צענטער 1 (פריהער 2) יודען 2 (פריהער 1). דעם גרעסטען נצחון האבען אפגעהאלטען די קאמוניסטען. דערנאך געהען די דייטשען און די יודען, וועלכע האבען אויך געוואונען צו 1 מאנדאט.

די וועהלער-פרעקווענץ איז געווען זעהר א הויכע. יא האט דערגרייכט ביז 99 פראצ.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס די יודען זענען געגאנגען צושלאגען צו די וואהלען (עס האבען פונגירט 4 יודישע ליסטעס) האבען דאך די יודען אפגעהאלטען א נצחון.

ר י ג א. (אמע) די זונטאג'דיגע וואהלען צום לעטישען סיים זענען אונגעגאנגען לאנד דורכגעגאנגען רוהיג. אויף טייל ערטער האבען געשטימט גאנצע 100 פראצענט פון די וועהלער.

די סאציאל-דעמאקראטען האבען פאר לוירען 12 מאנדאטען. אנשטאט די פריהערדיגע 37 האבען זיי נאר אויסגעקומען 25 מאנדאטען.

היינט ווערט געהאלטען די בעשול-דיגונגס-רעדע

אין גרויסען מאריאוויטען-פראצעס.

ב ל א צ ק (א.ו.) מיט גרויס שפאנונג ווערט דאס ערוואַרט די דינסטאג'דיגע רעדע פון פרעזידיאר אין גרויסען מאריאוויטען-פראצעס.

מיט גרויס אינטערעס ווערט אויך ערוואַרט דאס „לעצטע וואָרט" פון ארצי-ביסקופ קאווארסקי.

געכטען זענען אנגעקומען א גרויסע צאהל קערעספאנדענטען פון אינלענדישע און אויסלענדישע צייטונגען.

פון גאנצען לאנד קומען אן גרויסע מאסען מאריאוויטען קיין בלאצק, וועלכע זענען בייוואוינען דאס אורטייל.

דער נייער גלוגל פון דער ענדעציע

זי רופט ארויס שוין איצט „סטראניצמווא נאראדאווע"

ו א ר ש ע (פעלעטאניש) די ענדעקישע מערשטעהער העבען זונטאג אנגעהאלטען א קאנפערענץ אין וארשע. וואו עס איז בעשלאסען געוואָרען צו ענדערן דאס נאמען פון דער פארטיי אויף סטראניצמווא נאראדאווע (נאציאנאלע פארטיי).

גרויסע אויפרעגונג איז דייטשלאנד

נעגען די פוילישע דעמאנסטראציעס איז מארז

ב ע ר ל י ן. (אמע) די פוילישע דעמאנסטראציעס אין מארז נעגען דער רעדע פון פרעזידענט הינדענבורג האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג אין דער דייטשער פרעסע. שטרעזעמאנ'ס אָרגאן „דייטשע אלגעמיינע צייטונג" שרייבט, אז די פוירענער דעמאנסטראציעס טראגען א דייטלעכען אנטי-דייטשען לאראקטער און מען דארף זיך רעכנען אויף ווייטערדיגע דעמאנסטראציעס. זיים סוף שרייבט די צייטונג, אז די פוילישע רעגירונג דארף זיך אָפּגעבען אדין וחשבון פון דער פערענטוואָרטלעכקייט, וואס זי האט לגבי דער שלנות דיגער מלוכה, מיט וועלכער זי פיהרט איצט האנדלעס-אונטערהאנדלונגען, וועל לא קאן זיך נישט רוהיג צוקוקען צו די לעצטע געשעהענישען. מען דארף זיך ריכטען, אז די דייטשע רעגירונג וועט אנגעמען געגען דעם נאנץ דייטלעכען שריט אין וואַרשא. פון דער צווייטער זייט דארף מען האפען, אז פוילען וועט נישט דערלאזען צו ווייטערדיגע דעמאנסטראציעס.

ווער האט געוואונען אויף דער מלוכה-לאטעריע?

5-טע קלאס 28-טער טאג פון דער ציהונג.

זל. 2000 ג' 107943 91247 104773 106136 109119

זל. 1000 ג' 1844 18448 83722 125038 128116 132428 154358

46000 55316 61113 62706 84865

א מעריקאנער רבנים פראטעסטירען געגען דער פערגוואלדיגונג פון יוד. רעכט ביים כותל מערבי

ניו-יארק. (יטא) דער פערבאנד פון ארטאדאקסישע רבנים אין די פער-אייניגטע שטאטען און קאנאדא האט אויפגעשיקט דעם שטעל-פערטרעטער פון ציב-העליון אין ארץ-ישראל מ' ליוק, א דרעשער, אין וועלכער עס ווערט פראטעסטירט געגען די געשעהענישען ביים כותל מערבי.

זשאבאטינסקי שויז אנגעקומען קיין ארץ ישראל

ירושלים (י. ט. א.) דער פיהרער פון די רעוויזיאָנסטען וולאדימיר זשאבאטינסקי איז אנגעקומען קיין ארץ-ישראל. מיט פארט אין חיפה איז זשאבאטינסקי בעגריסט געוואָרען דורך דער שטאט-פערוואלטונג, קהלה, מערשידענע אינסטיטוציעס און דורך זיינע אנהענגער.

די געשעהעניש ביים כותל-מערבי וועלען געפינען אנ'אפקלאנג אין געריכט

ירושלים. (יטא) די געשעהענישען ביים כותל מערבי דעם פערגאנגענעם יום-כפור וועלען געפונען אנ'אפקלאנג אין געריכט. 2 יודישע פרויען, צווישען וועלכע איינע איז אנ'אמעריקאנער בורגערין, וועלכע זענען געשלאגען און פער-דונען אנ'ענגשעדונגען און בעשטראפט די שולדיגע.

בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישען שמאלהעלמער און מאמוניסטען

בערלין. (אמע) דער הויפט-קאמענדאנט פון די „שטאלהעלמער" האט אין מאנהיים געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט בעטאָנט, אז דעם 13. אָקטאָבער וועלען די שטאלהעלמער אנ'הויבען אנ'אקציע, ווייל אין דעם טאג פאל אויס דער 10-יעהריגער יובילעאום פון דער אָרגאנזאציע. נאך דער פער-פראָמעסטירונג געגען די געשעהענישען ביים כותל מערבי אום יום-כפור און עס ווערט געפאָרערט, דאס די מאנדאטען-מאכט זאָל אָנגעמען מיטלען, כדי צו זיכערן די יודישע רעכט צו דאוועגען ביים כותל מערבי.

ד"ר ווייצמאן פאהרט מארגען קיין אמעריקא

לאָנדאָן, 8. אָקט. (יטא) די ציונסטישע עקזעקוטיוו אין לאָנדאָן האט צוגעגעבען א פרעסע-קאָנפערענץ אויף וועלכער ס'איז אָפּגעשעהען געוואָרען, אז ד"ר ס'איז אָפּגעשעהען געוואָרען א בערוכס וועגען די בעראטונגען פון דער אנגען-קאָמיס.ע. די מיטגלידער פון דער עקזעקוטיוו האָבען ערקלערט, אז זיי דער קאָנפערענץ אין לאָנדאָן זעען קיין ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען וועגען נישט געפיהרט ווערען, מחשת די עקזעקוטיוו האלט עס פאר צווייקלאָז. די ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען וועלען געפיהרט ווערען מינדליך. צו דעם צווייק פאהרט ד"ר ווייצמאן דעם 10 אָקטאָבער קיין אמעריקא, וואו ער וועט זיך בעמייהען אויף דער אונפארטייא-ישער בעוויליגונג אויף דער פרעזידענט פון ציב-העליון אין ארץ-ישראל ה' סענסילא. אין דער אויפגאבמע האָבען זיך בעמייהט שער אנדרעע לאָרד רידינג, שר קלוי-מאָן און געגראל דודס.

פרעזידענט ד"ר ווייצמאן געגעבען א מיטאג לכבוד דעם נייעם נציב העליון אין ארץ-ישראל

לאָנדאָן, 8. אָקט. (יטא) דער פרעזידענט פון דער ציונסטישער אָרגאנ-זאציע ד"ר ווייצמאן האט געגעבען א מיטאג לכבוד דעם ענגלישען קאָלאָניאל-מיניסטער עמערי און דעם נציב העליון פון ארץ-ישראל ה' סענסילא. אין דער אויפגאבמע האָבען זיך בעמייהט שר קלוי-מאָן און געגראל דודס.

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

T. Kacenelsona

Cegielniana 28, tel. 51-79

עס ווערען אָנגענומען שילער אין אלע קלאסען. פאר אביטור יענטען פון פאלקס-שולען און פאר שילער אין די תחכרע קלאסען (אין 5-טע און 6-טען) וועלען געמאכט ווערען צוטרויליגע ערלייכטערונגען בנוגע די העברעאישע לימודים.

עס ווערען אויך אָנגענומען קינדער פון 4 יאהר אן אין אונזער ערשטען העברעאישען „גן-ילדים" (פרעבעל-שולע) אונטער דער לייטונג פון דער בעוואוסטער פעדאגאגין ש. מאצענעלזאן-פיינשטיין.

מיט אייגשרייבונגען זיך ווענדען אין דער קאנצעלאריע טעגליך פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אין אָוועגד.

די דירעקציע.

דעטאליסטען-פעראיין ענדליך אריין אין פלאץ

צו די וואהלען איז דער האנדעלס-קאמער.

(—) צוליב דעם קאנפליקט פון דעטאליסטען-פעראיין מיט דער צווישען-פעראיינס-קאמיסיע וועגען פלאץ צו דער האנדעלס-קאמער, איז געלעגען פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די פעראיינטערעסירטע צדדים.

נאך לאנגע ווהרים איז געקומען צו א חסכם און די פערטרעטער פון דעטאליסטען-פעראיין האבען אונטערגעשריבען א פראטאקאל, אז זיי שטעהען: צום אלגעמיינעם סוחרים-בלאק צו די וואהלען פון דער האנדעלס-קאמער און לארז.

די אלטע מאנאלען ווערען בעזייטיגט בזיין 1-טען יולי 1929

(מ) לויט א בעשלוס פון מאגוסטראט, וואס איז דעם 20. סעפטעמבער בע-שטעטיגט געוואָרען דורכ'ן שטאט-ראט, איז די קאנאליזאציע-אפטיילונג בעפול-מעכטיגט געוואָרען צו בעזייטיגען די אלטע קאנאלען פון פאלגענדע גאסען: אויף נארומאוויטש גאס פון פראסאָ-ווימש ביז וויסלאדניא, אויף 6. שער-פיען-גאס פון פעטריקאוער ביז לעשנא, אויף זשעלאנא פון פעטריקאוער ביז גדאנסקא און דעם אָפענעם ראום, וואס רופט זיך „קאראלעווסקא" און וועלכער נעהט דורך פערשידענע פרוואטע הויפען ביז צו דער קאלישער באהן און עק קאראלעווסקא.

אין שיילות דערמיט וועט די קאנאלי-זאציע-אפטיילונג בעם מאגוסטראט אויפפאדערן אלע הויז-בעזיצער, וועלכע הייזער עס זענען אנגעשלאסען אן די אלטע קאנאלען, ביז'ן 1. יולי 1929 אנצושליסען זייערע הייזער און דער נייער קאנאליזאציע-נעץ.

צענטראליזירט ד דרוסער-פעראיינען אין לאדז.

דרוסער שטעלען ארום א 50 פראצ. הוספה פאדערונגען.

(:) די טעג איז פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון גאנצען דרוקער-פאך, ד. ה. פון ארבייטער און דרוקע-ריען, זעצערייען, ליטאָגראפיעס, בוכ-בינדעריען א.א.וו. די פערזאמלונג יו-דישע און קריסטלעכע ארבייטער האבען ארומגערעדט די לאגע און אלע צווייגען פונ'ם פאך און בעשלאסען צו צענ-טראליזירען אלע פעראיינען פון ארבייט-ער און דרוקער-פאך, יודען און קריס-טען. דערביי איז אויך געבלוטען צו רע-גולירען די שלירות און גלייכצייטיג ארויסצושטעלען א פאדערונג וועגען א לוין-הוספה פון 50 פראצענט.

די ארויסגעשיקטע פאדערונגען דער-פען געגעבען ווערען אין אלט ביז'ן 13. ד. ח. אין געגענפאל דראהען די ארבייט-ער מיט אנ'אלגעמיינעם שטרייק אין דרוקער-פאך אין לאדז.

יידיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נאריוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעיע

לעצטע אבשידס-פארשטעלונג

פון דעם אמעריקאנער סטאר

בעני אדלער פאר זיין אפסאהרען — נאך אמעריקא —

מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגע פון פובליקום

באריסאווא, ראבינאוויטש, בראנעצקי,

מארגען מיטוואך ד. 10-טען 9 אוועגד

לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג פון בעני אדלער

פרעמיערע! צום 1 מאל אין לאדז פרעמיערע!

20 יאהר אונטער די ערד

סענסאט. פיעסע אין 4 אקטען פון סטנמאן, הויפטראל גרישא — ב. אדלער

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא מאכאראָווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעיע. מענער: אריעל, איזענבערג, בראנעצקי, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראָווסקי, מאטקאָוו, נייהויז, פאלאנ-סקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאָוו.

אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

ווער איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אטענע אויגען; לאיי-ק גם בלייבען אנ'אביינער קרע-קע, ווער נאר געסינען דעם טויט

היים זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

רעדי- און מאמעראל-טעאטער

„אררט"

43 וואלאדאריא 43

לייטונג מ. בראדערזאן.

היינט און טעגליך

1 פארשטעלונג אנהויב 9.30 אוועגד

2-טער (IX) פראגראם א. נ.

משיח גייט

בילעטען צו בעקומען פון 6 אוו.

שבת פון 1 נאכ.

חנחה-בילעטען בילטיג מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka), m. 10

טעל. 76-87. נ עסט אן פון 11—2 און 4—7 אן

גמחדיגער אטיטעגע בע מיסטער עליעזר

(מיגער-אויגען-אנטסטלט אין לאדזען).

סטאציאליסט פון אלגעמיינען הייגער-אויגען מיט הארנטיש

הי ארטיגעטהקסטע נעגעל אחנע שטערקען

Dr. med. J. BETTE

צוריקגעקעהרט

סטאציאליסט פאר אויגערליכער און קינדער-קראנק.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

נעמט אן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אוועגד

Dr. med. J. IMICH

סטאציאל-ארצט

פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקהייטען

מאניושקי 1 Moniuszki טעל. 9-97

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אוועגד.

Dr. med. B. From

סטאציאל-ארצט פאר

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

46 ZAWADZKA 46

(Żeromskiego 12) ;—: telefon 42-61

נעמט אן פון 3 ביז 5.

Dr. Różaner

צוריקגעקעהרט

סטאציאליסט פאר הויט-מענערישע קראנקהייטען

און מייגער-שטעכען.

המלוג מיטן מארקן- שטראמלע און דיאטעריע

Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-08

פון 8—10, 5—8, פרייען 3—4.

Dr. Wołkowyski

צוריקגעקעהרט

און זיך איבערגעצויגען אויף

צענטיעלניאנא 25

טעלעפון 26-87

סטאציאל-ארצט פאר הויט-, מענערישער קראנקהייטען

און מענער-שווערע. אלע-ארט אנאליזען. בעהאנד-לונג מיט קוארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10, 12 - 2 און 4—8 אוועגד.

Dr. P. Klinger

זפעץ.-ארצט פאר הויט-האר- און געשלעכטס-קראנקהייטען

המלוג מיט קוארץ-לאמפען.

אנדזשעיא 2 טעל. 32-28.

צוריקגעקעהרט

Dr. med. M. Goldfarb

זאוואדזקא 18. טעלעפאן 58-19

הויט- האר- און געשלעכטס-קראנקהייטען

נעמט אן פון 9—12 טערם. און 5—8 אוועגד.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט".

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטער נעמט־אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. pocz. 16 :ראָט
טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

דער יאָליבּיגער בלהול

עס איז א בעוואוסטער פאקט, אז דאס יודישע פאָלק האט געבראכט די גרעסטע קרבנות אין דער וועלט־טלחמה.

יודישע קינדער האבען פערגאסען זייער בלוט אויף אלע פראנטען. נאנץ אפט איז זיי אויסגעקומען צו געמפען איינע געגען די אנדערע, ברידער קעגען ברידער, שלטערן געגען קינדער.

די „באטערלאנדסלאָזע" יודען האבען ארויסגעוויזען א גוואלדיגען באַטריאָטיזם און האבען זיך מוסר נפש געווען פאר דעם „פלאַנ" פון דעם לאנד, אין וועלכען זיי האבען זיך געפונען.

אין צארישען רוסלאנד האט מען אונז בעצאהלט פאר'ן פאַטריאָטיזם מיט פאנראמען, שחיטות און רדיפות.

נאך יעדער מפלה, וואס די דעמאראַליזירטע און צופוילטע רוסישע ארמעע האט געהאט אויפ'ן שלאַכטפעלד, האבען די הויפּט־מאַמאַנדירען — אָט די כוליגאנעס לויט זייער ערציהונג און די פּאָגראָמשטשיקעס לויט זייער איבערצייגונג — ארויסגעלאָזען בלוטיגע אויפרופען צו שלאנען די „זשידעס", וועלכע זענען שולדיג אין אלע צרות.

דער צאריזם האט געמאכט די יודען פאר'ן בליץ־אבלייטער פון דער ביטערניש און נאל. וואס עס האט זיך געגומען סלייבען אין דעם רוסישען פאָלק. ער האט איהם בעשטימט פאר'ן שעיר לעזאזל פאר אלע זיינע געמיינהייטען. זיין „לאזונג" איז געווען צו דערפרינגען אין טייכען בלוט און פערהרען די רעוואלוציע, וואס האט זיך שוין אנגעהויבען צו פערשפּרייטען אין איבער'ן לאנד.

האבען די ניקאלאי ניקאלאיעוויטשעס געזוכט צו פערדעקען זייער אייגענע אומפעהיגקייט מיט יודישע פּאָגראָמען אונטער'ן אויסרייד, אז יודען זענען פערראטער און דייטש־פרייגנדליך, זענען געקומען די דייטשע „העלדישע" גענעראלען פון'ם מיזערטום און האבען אויך זייערע מפלות געזוכט צו פערשרעקען מיט העצעס און בלבולים אויף יודען. „יודען זינד לאנדעס־פערראטער". ווען נישט די יודען וואלט וויילהעלם נאך עד־היום געזעסען אויפ'ן מיזערליכען און קעינליכען טראן און געמיינט איבער אלע פרייסען און דייטשען.

דער טרויעריג „בערימטער" גענעראל לודענדאָרף זאגט אין זיינע ערינערונגען, אז ענגלאנד און פראנקרייך זענען אין דער מלחמה־בלויז געהיין די שלוחים פון א יודישער „אויבערהערשאפט". וואס רעגירט אויף דער וועלט. די „מאָאַליציע" האט געשלאָגען, הייסט עס, די דייטשען, ווייל יודען האבען זיין אזוי געהייסען. ווען נישט די „פערפלוכטע יודען", וואלט קיין מלחמה נישט געווען און וואלט איבערהויפּט געווען שלום ושלוה.

איז שוין ווידער גוט. גענעראל לודענדאָרף לייגענט אָט די בעשולדיגונגען פון די צארישע כוליגאנעס, אז יודען זענען „דייטש־פרייגדליך", וואו ראית, זיי האבען דורכגעפירט זייער „מאָנספּיראַציע" געגען דייטשלאנד דורך פראנקרייך און ענגלאנד.

כומט אָבער איצט דער בעוואוסטער פראנצויזישער אנטיסעמיט ראַזשער לאמבעדין און שרייט, אז דאס, וואס לודענדאָרף זאגט, איז שקר וכזב, אז די יודען האבען גאר „פערראטען" נישט דייטשלאנד נאר פראנקרייך.

די גרעסטע מאיריטעט, אויב נישט דאס גאנצע יודישע פאלק — פייגט לאמבעדין — האט אין דער צייט פון יעלע־קריג געהאלטען מיט די מיטעל־מעכטע: די יודען זענען געווען איינס מיט דייטשלאנד. זיי האבען בעת דער מלחמה איבערהויבען איז אמעריקא, איז איטאליען און אויך דעם באלקאן, געארבייט פאר דייטשלאנד און אז די יודען זענען פערראטערליך, וואס דער ווערסאיער שלום־טראַטאט האט געגעבען דייטשלאנד צו־גוטע הנחות און זעהר לייכטע בעדינגונגען.

א לידעל אנאלטס פון אונזערע שונאים: דער יור איז אין אלץ שולדיג!

ג. מ.

וואס חייניגער אויגען זאלען זיין געווענדעט קיין א״י אזוי ווינשט זיך דער שטעל־פערטרעטער פון נציב־העליון.

ירושלים (י״א) דער פרעזעס פון דער ירושלימער קהלה מיוחס האט איינגעלאדענע אויף סופות דעם שטעל־פערטרעטער פון נציב־העליון ה׳ ליוק. לבבוד דעם גאסט איז אנגעפערדיגט געווארען א ספעציעלע מאהלצייט, אויף וועלכער זענען געווען אנוועזענד פיל בעקאנטע פערזענלעכקייטען פון ארץ ישראל׳דיגען יישוב. ה׳ מיוחס האט בעגריסט דעם גאסט און בעטאָנט, אז די אויגען פון יודען פון דער גאנצער וועלט זענען געווענדעט קיין ארץ ישראל. דערויף האט ה׳ ליוק געזאגט, אז עס זענען פערהאן מאנסען, וועלכע ווינשען זיך, אז ס׳זאלען זיך אויף אזעלכע אויגען געווענדעט צו ארץ ישראל.

צום סוף האט דער גאסט געדאנקט די יודען פאר זייער צוזאמענארבייט מיט דער רעגירונג.

אלע

האבען זיך שוין איבערצייגט, אז די ביליגסטע און רעיעלסטע פערמטעריע איז נאר די פירמע

י. דרוקער

11 זאוואדזקא 11
טעל. 75-92

בעטערסונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס
א פלעשיל פערפום פון דער וועלט־בעריהמטער פירמע
„Fascinata" Berlin

ביי טשיטשעריני'ען אויף טיי

צווישען רוסישע דיפלאמאטען און זשורנאליסטען. — דער אויסלאנדס־מיניסטער אין דער מיט. — ווי מען שמועסט דארט וועגען יודען. — א פריוואטער געשפּרעך מיט משיטשעריני'ען וועגען דער יודען־פראגע. — ווי ער זעהט די יודישע לאגע

(א בריף פון מאָסקווע, ספּעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון ב. סמאליאר

קא״ז

די דאזיגע נייגעריגקייט זייגע איז אויף א ווייל געוואָרען דער צענטער פון אינטערעס ביים שיף, איינער פון די אמעריקאנער קאָרעספּאנדענטען, וואס ווייסט יא וועגען דער ארבייט פון דער „יודישער טעלעגראפען־אגענטור", האט זיך צוגעאיילט צו ערקלערען, אז עס זענען פארהאן טעג, ווען איך, דער קאָרעספּאנדענט פון דער שפּעציעלער יודישער נייעס־אגענטור, טעלעגראפירט פון מאָסקווע מעהר נייעס ווי ער, דער קאָרעספּאנדענט פון אמעריקאנער נייעס־אגענטור. א צווייטער אמעריקאנער קאָרעספּאנדענט האט גאנץ שטאלצטעניג דערצעהלט וועגען דער מעכטיגער יודישער פרעסע, וואס עקזיסטירט אין אמעריקא. א דריטער, וואס איז נישט קיין קאָרעספּאנדענט, נאר א גאנץ אנגעזעהענער בעאמטער אין אויסערן־קאָמיסאריאט, האט אויסגעזאגט די געלעגענהייט צו דערצעהלען, ווי אזוי ער האט א מאָל געפרעגט אנ׳אחענד מיט אברהם רייזען. הכלל — די יודישע פרעסע און די יודישע ליטעראטור איז מיט א מאָל געווארען דער געשפּרעך פון אחענד.

— אבער פונדעסטוועגען קען איך נאך אלץ נישט פערשטעהן, וואס א יודישע נייעס־אגענטור האט צו בעריכטען ספּעציפישעס פון רוסלאנד אויף אזוי פיל, אז עס זאל איהר לויגען צו שיקען קיין מאָסקווא א ספּעציעלען קאָרעספּאנדענט — האט זיך דער סאָוויעטישער דיפלאמאט נישט געלאזט אראָפּהערען פון זיין פראגע.

— דאס ווייס, אז איהר זענט גאנץ ווינציג בעהאלטען מיט'ן יודישען לעבען אין אייער לאנד — האט איך מיר ערלויבט צו זיין אָפענהערציג אין מיין ענטפער. — איך וועל אייך דאָ אויסרעכענען בלויז א צאהל פון די פראגען, וואס זענען גוגע דאָס יודישען לעבען אין רוסלאנד, וועט איהר זעהן, ווי ברייט עס איז דאָס געלד פון ארבייט פאר א יודישען קאָרעספּאנדענט.

— די יודישע קאָלאָניזאציע אין רוסלאנד, גלויבט איהר נישט, אז די יודען אויף דער נאבערעזשנאיע, ביי די ברעגעס פון טייך „מאָסקווא", זענען מיר, א גרופּע אויסלענדישע זשורנאליסטען, געזעסען אין א פאלאצ'ל און געשרונקען רויטען ווין. א מאָל, פאר דער רעוואָליוציע, האט דאס דאזיגע פאלאצ'ל געלאנגט צו דעם ריינסטען צוקער־פאבריקאנט אין רוסלאנד. הייגט איז עס דאס אייגענטום פון קאָמיסאר־יאט פאר אויסערן־ענינים, און פון צייט צו צייט ווערען די אמעריקאנער און דייטשע קאָרעספּאנדענטען איינגעלאדען א הין צו האבען א גלעזעל שי מיט טשיטשעריני'ען און מיט די איבעריגע הערען בעאמטע פון סאָוויעטישען אויסערן־קאָמיסאריאט.

עס איז געווען א שבת פארנאכט. איינער פון יענע פארנאכטען, הען א זומערדיג דריבענע רעגענדעל קלאפּט אין די שויבען, און הען מענשען הערען נישט וויילענדיג סענטימענטאל. איז מען געזעסען און געמישט מיט די לעפעלך דעם צוקער און געפלודערט אויף א געמיטליכען און הערמישען אופן, לייכטע שמועסען אויף פערשידענע טעמעס.

דאָך איז מען ארויף אויף פאָליטיק. אמת, פאָליטיק נ שט קיין אינטערנאציאָ־נאלע, נישט קיין שטרעבע, ווי אייניגע פון די פאָאיטישע דיפלאָמאטען דענ־קען. מען איז ארויף אויף דער יודען־פראגע אין איצטיגען רוסלאנד.

אנגעהויבען האט זיך עס גאנץ אומ־שולדיג. איינער פון די סאָוויעטישע אנגעזעהענסטע דיפלאָמאטען, א זייל פון סאָוויעטישען אויסערן־קאָמיסאריאט, האט ביי איצט נישט געהערט, אז עס עקזיס־טירט אזא אינסטיטוציע ווי די „יודישע טעלעגראפען אגענטור". הען מען האט מיך פאר איהם פארגעשטעלט, — און פארגעשטעלט אלס דעם קאָרעספּאנדענט פון דער „יודישער טעלעגראפען־אגענ־טור", — האט ער זיך געוואונדערט:

— איהר מיינט צו זאגען, אז יודען דארפען האבען א ספּעציעלע נייעס־אגענטור? — האט ער געטרעפט מיט עכטער נייגעריגקייט, — און איז שאקע פארהאן אין רוסלאנד אזוי פיל יודישע נמצע, אז עס זאל לויגען פאר אזא אגענטור צו שיקען א ספּע־ציעלען מענשען אזא פון אמעריקא.

— איז פונקט געווען א מיינונג. וואס האט איבערגעטראָגען די פלאמען פון איין זייט גאס אין דער אנדערער, צו שאטען די פונקען איבער אלע דאכער, אז אפילו אונזער מקום־קדוש, די שוהל איז — נישט דערלעבען זאל מען עס מעהר—געשטאנען אין סכנה.

יעדער שריט איז א קאפּיטעל פון אנ־דערע צרות. מאָסקא איז אנ׳אנדערע פראגעדיג, וואס קוקט מיט טויזענד שרעקענס־אויגען אויף די איבערגעבליי־בענע, די ניצול־געווארענע לעבעדיגע נפשות.

און אז מיר גלעזען אדורך א היפּש ביסעל בערגלעך אש, פונאנדערגעפאַ־לענע וועגד און אפגעלאשענע האלץ־וועשקעס, און מען קומט צו צום עק שטעטעל, דערצעהלען אונזערע פער־צאנטע געגלעזער:

מען דאנען, ע. קומען אלע צרות. א בוי, דעם לאמער ראמען האט זיך מער־גלוסט צו מאכען א חגא אויף זיין קאָפּ, אנגעקנעלעגט זיך אויפ'ן מוירעס אין זיינען אוועקגעקומען אהן שפּורען. מען הייסט נישט, וואו זייער געווען איז. תלואי זאלען זיי זיך נישט האבען ס'לץ־מען בעגומען... א קלייניגקייט, אזא אומ־גליק, און דאָ איז די צרה טאפּעלט: נישט ס'איז דאָ געלד אויפצוזוכען אנ־דערע שטיבער, און שוין האט מען הינטער...

אנדער דער יור האט געענדיגט זיין טרויעריגע פּראָזע, זענען אויף די חורבות אויסגעוואקסען פיל הייבער, קינדער און זקנים, וועמענס פנים׳ער עס דערצעה־לען פון דעם גאנצען גרויל, וואס האט געווארען ראָשעזשע. איפליכער רעדט א וואָרט, יעדער לאָזט ארויס א קרעכץ, און דאָס שוידערליכע בילד וואקסט אויס מאר די אויגען.

— איז פונקט געווען א מיינר. וואס האט איבערגעטראָגען די פלאמען פון איין זייט גאס אין דער אנדערער, צו שאטען די פונקען איבער אלע דאכער, אז אפילו אונזער מקום־קדוש, די שוהל איז — נישט דערלעבען זאל מען עס מעהר—געשטאנען אין סכנה.

יעדער שריט איז א קאפּיטעל פון אנ־דערע צרות. מאָסקא איז אנ׳אנדערע פראגעדיג, וואס קוקט מיט טויזענד שרעקענס־אויגען אויף די איבערגעבליי־בענע, די ניצול־געווארענע לעבעדיגע נפשות.

און אז מיר גלעזען אדורך א היפּש ביסעל בערגלעך אש, פונאנדערגעפאַ־לענע וועגד און אפגעלאשענע האלץ־וועשקעס, און מען קומט צו צום עק שטעטעל, דערצעהלען אונזערע פער־צאנטע געגלעזער:

מיר שפּרייזען איבער די רויגינעס, עס זענען די איבערבלייבענישען פון דעם אפגעברענטען יודישען שטעטעל ר אָסאָזשע. נאך חיינט, דרייי וואָכען נאך דעם פייער־אומגליק, שפּירט זיך אין דער לופט דער געדיכטער טשאד פון שליענדיגע קראָקעס און פונאנ־דערגעפאלענע ווענד פון חיזער, געווע־זענע חיזער פון יודען, לויטער יודיש האב־ און גוט.

מען זאגט מיר, אז דאָ׳ז שטעטעל איז געשטאנען פון א מארק און צוויי גא־סען. עס גלויבט זיך נישט, אויב אזוי, איז גאנץ ראָסאָזשע כמעט אינגאנצען אָפּגעמעקט געוואָרען פון אש׳ס וועלט... און ווען מען איבער די רויגינעס מיט עכטער נייגעריגקייט, — און איז שאקע פארהאן אין רוסלאנד אזוי פיל יודישע נמצע, אז עס זאל לויגען פאר אזא אגענטור צו שיקען א ספּע־ציעלען מענשען אזא פון אמעריקא.

— איז פונקט געווען א מיינר. וואס האט איבערגעטראָגען די פלאמען פון איין זייט גאס אין דער אנדערער, צו שאטען די פונקען איבער אלע דאכער, אז אפילו אונזער מקום־קדוש, די שוהל איז — נישט דערלעבען זאל מען עס מעהר—געשטאנען אין סכנה.

יעדער שריט איז א קאפּיטעל פון אנ־דערע צרות. מאָסקא איז אנ׳אנדערע פראגעדיג, וואס קוקט מיט טויזענד שרעקענס־אויגען אויף די איבערגעבליי־בענע, די ניצול־געווארענע לעבעדיגע נפשות.

און אז מיר גלעזען אדורך א היפּש ביסעל בערגלעך אש, פונאנדערגעפאַ־לענע וועגד און אפגעלאשענע האלץ־וועשקעס, און מען קומט צו צום עק שטעטעל, דערצעהלען אונזערע פער־צאנטע געגלעזער:

מען דאנען, ע. קומען אלע צרות. א בוי, דעם לאמער ראמען האט זיך מער־גלוסט צו מאכען א חגא אויף זיין קאָפּ, אנגעקנעלעגט זיך אויפ'ן מוירעס אין זיינען אוועקגעקומען אהן שפּורען. מען הייסט נישט, וואו זייער געווען איז. תלואי זאלען זיי זיך נישט האבען ס'לץ־מען בעגומען... א קלייניגקייט, אזא אומ־גליק, און דאָ איז די צרה טאפּעלט: נישט ס'איז דאָ געלד אויפצוזוכען אנ־דערע שטיבער, און שוין האט מען הינטער...

אנדער דער יור האט געענדיגט זיין טרויעריגע פּראָזע, זענען אויף די חורבות אויסגעוואקסען פיל הייבער, קינדער און זקנים, וועמענס פנים׳ער עס דערצעה־לען פון דעם גאנצען גרויל, וואס האט געווארען ראָשעזשע. איפליכער רעדט א וואָרט, יעדער לאָזט ארויס א קרעכץ, און דאָס שוידערליכע בילד וואקסט אויס מאר די אויגען

לאדזער כראניק.

וואס פאר א שטייערן צאהלט מען אין אקטאבער.

(ג) אין אקטאבער פאלען אויס די צאהלונגס-טערמינען פון פאלגענדע רעגולערע שטייערן:

ביז'ן 15. ד. ח. דארף אנגעצאהלט ווערען דער שטייער פון אומזאץ, וואס איז געמאכט געווארען אין חודש אויגוסט. ביז דעם 29. ד. ח. קאן מען דעם שטייער אנצאהלען אהן פראצענטער פאר אפשלעפען.

ווייטער איז צאהלבאר ביז דעם 29. ד. ח. אינשלוסלוך די ראטע אומזאץ-שטייער פאר דריטען קוואדראל ה. י.

דער הכנסה-שטייער פאר 1927 איז צאהלבאר ביז'ן 1. נאוועמבער. אויב די צאהלונגס-צעטלען וועלען אפגעגעבען ווערען נאכ'ן 15. אקטאבער, דארף דער הכנסה-שטייער אנגעצאהלט ווערען אין משך פון 30 טעג נאכ'ן דערהאלטען דעם צעטל.

א חוץ דעם זענען צאהלבאר אלע פערלעגענע שטייער-חובות, אדער סומעס, וואס זענען צוגעלעגט געווארען אין ראטעס אין זענען צאהלבאר אין אקטאבער.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן: וואוישיצקי, נאפיורקאווסקא 27; דזניעלעצקי, פיעשריקאווער 127; אילניצקי, וואולטשאנסקא 27; לייטנערבער, פלאץ וואלגשטשי 2; הארטמאן, פלינערסקא 1 און קאהאנע אלעקסאנדראווסקא 80.

פראצעס צווישען דער לאדזער פינאנץ-מאכט און א יוד. שניידער

פרינציפיעלער אורטייל בנוגע האנדווערקער-פאטענטן

(ג) אין לאדזער קרייז-געריכט איז פארגעקומען א פראצעס, וואס זיין אויר-מיטל האט א פרינציפיעלן בעדייטונג.

פון דעם בעשולדיגונגס-אקט איז צו זעהען, אז צו דעם יורישען שניידער מאנעלא איז געקומען א קאנטראלע פון דער פינאנץ-מאכט און פעסטגעשטעלט, אז מאנעלא ארבייט אליין און אויך 4 ארבייטער. צוליב דעם האט דער קאנ-טראלערענדער בעאמטער געהייסען דעם שניידער אויסקרייכען א פאטענט זיבעטע קאטעגאריע, ווייל לויט די פארשריפטען ווערט דער איינגענומענער פון ווער-שטאט, אויב ער ארבייט-מיט, צוגערע-כענט צו דער צאהל ארבייטער. עס קומט, אלזא, אויס, אז ביי מאנעלא'ן ארבייטען 5 פערזאן און אויף 5 ארבי-טער איז חל א פאטענט זיבעטע קא-טעגאריע.

ה' מאנעלא האט אבער א פאטענט זי-בעטע קאטעגאריע נישט געוואלט אויס-קויפען. ער האט אנגעשריבען אנ'אפ-לאציע-בריעף צום פרעזעס-געריכט, וואו ער האט אנגעקלאגט די דעציזיע פון פינאנץ-אמט.

בעת'ן פראצעס האט דער פערטרעט-טער פון פינאנץ-אמט אונטערגעהאל-טען די דעציזיע פון דער פינאנץ-מאכט, פערדיפענדיג זיך אויף'ן בעשלוס פון צוזאמענגעהאר פון די פינאנץ-נאטשעל-נוקעס און פולען.

אדוו. י. ווייצמאן, וועלכער האט פער-טרעטן דעם שניידער מאנעלא'ס פע-דערונג, האט זיך בעמיהט צוצוקלאפען די אויספיהרונגען פון פערטרעטער פון פינאנץ-אמט, אבער עס האט קיין פעולה נישט געהאט. עס איז ארויסגעטראגען געווארען א פסק-דין לטובת דער פינאנץ מאכט.

אדוו. ווייצמאן האט דאן דערקלאנגט א אפעלאציע אויף דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ. אין קרייז-געריכט האט אדוו. ווייצמאן אנגעווענדעט, אז דער בעשלוס פון א צוזאמענגעהאר איז נישט קיין געזעץ, וואס איז פערבליבען פאר די בורגער. ער האט זיך דערביי פער-רופען אויפ'ן געזעץ, לויט וועלכען א איינגענומער פון א וואר שטאט דארף נישט צוגערעכנט ווערען צו דער צאהל ארבייטער, דערביי דארף ה' מאנעלא האבען א פאטענט אלס קאטעגאריע.

דאס קרייז-געריכט האט אנערקענט די דאזיגע אויספיהרונגען פאר נערעכט און אפגעווארפען דעם אורטייל פון פרי-דענס-געריכט.

דער אורטייל אונ'ס דאזיגען פראצעס האט א גרויסע בעדייטונג, מחמת עס ענטשטעהען אפט קאנפליקטען צווישען האנדווערקער און די פינאנץ-בעאמטע, וועלכע שטעלען צוגרייף שטראף-פראצע-קאלען געגען האנדווערקער פון אלטער קאטעגאריע ביי 4 בעשעפטיגטע ארבייט-טער.

גרויסע יוגענד-אקאדעמיע לכבוד דער ארץ-ישראל-דעלעגאציע

א פייערלוכע יוגענד-אקאדעמיע אר-דענט אין דער קרן-קימת-קאמיטעט „חזמיר" לכבוד דער א"י-דעלעגאציע, וואס קומט די וואך קיין לארז.

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די מומנלודער פון דער א"י-דעלעגאציע, דער בעקאנטער העברעאישער שרינפס-שטעלער ה' נתן בוסטרוצקי און דער בעוואוסטער ארבייטער-טוער אין א"י, מומנלער פון ציונוסטישען אקציאנס-קאמיטעט ה' הארצפעלד.

נאך די רעדעס וועט פארקומען א רייכער קאנצערט-טייל.

ביי טשיטשעריני'ס אויף טיי

(עגדע פון זייט 3)

דער, וועס, ווי עס ווייזט אויס, זענט איהר געדעכט אין אייערע בעשעפטיגונ-גען. איהר האט מיר הייגט אויגענד ווירק-ליך געגעבען שטאף צום טראכטען...

מיר האבען לאנג ביחידות נישט גע-קאנט רעדען, אבער איך האב ציגע-זאגט דעם סאוויעטישען דיפלאמאט, וואס האט, אגב, ארויסגעוויזען גרויס אינטע-רעס צו וויסען מעהר הערען דער יודי-שער לאגע אין רוסלאנד, ווי ער ווייסט, אז ביי א געלעגענהייט וועל איך איהם אנאליזירען די יודישע לאגע אין סאו-ויעטען-מערבאנד אזוי ווי איך, א זעלבי-גער מענש, א יוד, האט איז נישט קיין שונא פון סאוויעט-רוסלאנד, זעהט זי מיט אלע איהרע טונקעלע און ליכטיגע זייטען.

אבער מיט'ן „סאוויעטישען דיפלא-מאט" האט זיך די מעשה נישט געענ-דיגט. אויפ'ן וועג, געהענדיג צוריק אהיים, האט מיך בעגלייט אייגער פון די פראמינענטסטע אויסלענדישע קש-רעספאנדענטען, וואס געפינען זיך אין רוסלאנד.

— איהר ווייסט — האט ער מיר גע-זאגט, ווען מיר זענען געבליבען אין א גענקינצעלטען אופן, אבער זי איז פיל קאמפליצירטער, ווי פיל ביי אונז דע-קען.

— נעמט מיך און נעמט אנדערע, וואס ווייסען די לאגע פון רוסלאנד — איז ער אנגעגאנגען אין זיין אפענהער-ציגקייט, — וואס ווייסען מיר חעגען דער יודישער לאגע אויסער דעם, אז יודען האבען איצט אין רוסלאנד די זעלבע רעכט, וואס אלע ביירגער, אז זיי קריגען ערד אויף זיך קאלאניזירען, און אז אלע מיטלען ווערען אנגענומען צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם? ווי-גען דעם, אז די לאגע פון די יודען אין די קלענערע שטעטלעך איז אזא ערנסטע, ווי א'הר האט דא הייגט דער-צעהלט, ווייסען, בלויז יענע פון אונזערע חברים, וואס בעשעפטיגען זיך מיט דער יודישער פאליטיק. וועגען די פערעפעקטיוען פון דער יודישער יוגענד, וואס איהר זאגט, אז זיי זענען אנדערש, ווי יענע, וואס די נישט-יודישע האט, ווייסען מיר אוראי נישט, אז די יודישע דעקלאמירטע עלעמענטען זענען א גרעסער פראבלעם פאר אונז, ווי די נישט-יודישע, הער איך אויך הייגט צום ערשטען מאל. און דער אומגליק איז ארבייטער, דערביי דארף ה' מאנעלא האבען א פאטענט אלס קאטעגאריע.

דאס קרייז-געריכט האט אנערקענט די דאזיגע אויספיהרונגען פאר נערעכט און אפגעווארפען דעם אורטייל פון פרי-דענס-געריכט.

דער אורטייל אונ'ס דאזיגען פראצעס האט א גרויסע בעדייטונג, מחמת עס ענטשטעהען אפט קאנפליקטען צווישען האנדווערקער און די פינאנץ-בעאמטע, וועלכע שטעלען צוגרייף שטראף-פראצע-קאלען געגען האנדווערקער פון אלטער קאטעגאריע ביי 4 בעשעפטיגטע ארבייט-טער.

פאר א מיליאן דאלאר טעקסטיל-סחורות

סאוויעטען געקויפט אין לארז

וויי עס מעלדעט א חונץ צייטונג אין נעלטען אפגעפאהרען פון לארז דער פארשטעהער פון דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע אין ווארשא, ה' קאפ-לאן, וואס האט געווינלט אין אונזער שטאט צוויי מאל מיט'ן צוועק אנצוקויפען א שטענדיגען קאנטאקט מיט דער לארזער טעקסטיל-אונדוסטריע.

לעת עתה איז פונאלזוגרט געווארען אין לארז די ערשטע גרויסע טראנזאק-ציע פון באנוועל-סחורות אויף א סומע פון בערך א מיליאן דאלאר.

די סחורות זענען געקויפט געווארען בא „שניבלער און גראהמאן" אין בא-גוער'ן.

דאס זאל זיין א התחלה פאר ווייטערע גרויסע טראנזאקציעס פון דער לארזער אונדוסטריע מיט סאוויעט-רוסלאנד. אזוי זאל אנגעלען אין לארז געשלאסען ווערען אנ'אפמאך מיט די סאוויעטישע האנדעלס-פארשטעהער וועגען צוטייל-לען יעהרליך קיין רוסלאנד פאר 6—8 מיליאן דאלאר סחורות. דערפון 60 פראצענט באנוועל-סחורות און 40 פראצענט וואל-סחורות.

ערקלערונג וועגען דער עקסמיסיע פון זאקאנטנא 30.

אין „לאדזער טאגעבלאט" נומער 222 איז געווען אפגעדרוקט א נאטיץ, אין וועלכער עס ווערט פארגעווארפען דעם הויז-ווירט פון זאקאנטנא 30, אז ער זאל חאבען עקסמיסירט אין עשרת ימי תשובה אנ'אלמנה א. א. ח. למען האמת בעט איר, אלס לאנגיעהריגער ארמענענ-מראטאר פון הויז פעסטצושטעלען פאל-גענדעס:

די פרוי נחמה קופפער-נאלדשטיין וואוינט אין דעם אויבערדערטיגען הויז שוין 6 יאהר און פערנעמט א צוזא-מער מיט א קוך אויפ'ן פורטען שטאק. שוין העכער 5 יאהר, ווי די פרוי קופפער האט נישט געצאהלט קיין דירה-געלד. איר האב אויהר פארגעלעגט די נאנצע צייט אנ'איינצעלנעס צומער אהן א קוך נישט פארערנדיג פון איהר קיין דירה-געלד דערפאר, אויף וועלכען די פרוי קופ-האט נישט געוואלט איינגעהן. מיט 2 יאהר צוריק האב איך אויף איהר בע-קומען אנ'עקסמיסיע און דאך האב איך די עקסמיסיע נישט געוואלט אויספירען. דאן האב איך פארגעלעגט א געוויסע סומע געלד, אז זי זאל זיך פרייווילינג ארויסציהען פון דער וואוינונג. אבער אויך דערויף האט זי נישט געוואלט איינגעהן. איך האב אלזא זיך געווענדעט צום קאמארניק, אז ער זאל אויפפאדערן די פרוי קופפער לעער מא-כען די וואוינונג.

נלייך נאכדעם האבען זיך צו מיר געווענדעט צוויי קרובים פון דער פרוי קופ-די ה"ה כתחיה גינגאלד (פעטריקאווער 92) און מאלה שמולעוויטש (זאוואדזקע 12), אז איך זאל נעבען דער פרוי קופ-פער א געוויסע סומע געלד, וועט זי זיך פרייווילינג ארויסציהען פון דער וואוי-נונג, אויף וואס איך האב מסכים געווע-און אין איהר געגעבען ארט געשבעלט צוויי הערען דאס געלד.

צומארגענס האט דער סטרויז פון זאקאנטנא 30 אויף דער פערזענלעכער בימע פון פרוי ק. אויסגעלעגט מיט איהר וואוינונג אהן דער אנטזענהייט פון קאמארניק.

דעם גרעסטען טייל נראטעס האט ה' פרוי ק. פערקויפט פארשודענע פערזענען.

מיט כבוד
דוד ראזענבארג
אדמינוסטראטאר פון הויז אויף זאקאנטנא 30.

פראצעס אין דער „לאדזער טאגעבלאט"

פון זלמן וילבערצווייג.

(עגדע)

איך האב נאך פריהער געהאט בדעת ארויסצוגעהן אין פרובען בערחיגען דעם המון, נאר כ'האב זיך צוריקגע-האלטען דערפון ווייל כ'בין בעהען גר-טירט און אנגעשען אלס דער „יונגער-מאן" פון שלום-עליכם'ס „עצה", אבער באלד ווי מ'האט מיר איבערגעבען, אז דער עולם רופט מיך, בין איך ארויס.

רבונו של עולם!, איך טעאטער זע-נען פערקויפט איינציגע צענדליג בילע-טען, און דא שרייען אפשר הונדערטער פענסטען. לאנג פראכטען האב איך אבער אויך פערשפארט. אן א שטאר הענד האט-בען זיך געגעבען א לאז צו מיר אין אינדער כ'האב זיך ארומגעקוקט זענען מיינע ברילען מעהר נישט געווען אויף מיין נאז, דער הוט, וועלכען כ'האב אנ-נעטון אינדער כ'בין ארויס, האט זיך ערגעץ וואו שוין געוואלגערט אויף דער ערד, און פאר די אויגען האט מיר אנגעהויבען בליצען.

— דער'הרג'ט איהם! — האבען זיך געהערט געשריען — זאלען זיי אונז נישט אפפרייען. פוריס-שפילער, גיב אב ס'געלד!

חברה בענוגען זיך אבער נישט נאר מיט מיר, נאר אויך די אנדערע קאלעגען בעקומען אזא ווארעמען „קבלת-פנים", א רעכט גיסעל חיטער פון מיר שלאגט מען מכות-רצח אונזערן א מיש-ליה. וועלכער זעהט צום שלים-מזל אויס אהנליך צו מיר, און טראגט אויך בריל'ען.

וואס עס איז מיט מיר חיטער גע-שען געדענק איך נישט, נאר אזוי ווי פערהיפנאטיזירט, האב איך געשריגען; — וואס מילא איהר?, איך געה דאך שפילען די „עצה". יענע, וואס פאהרען אויבן. האבען דאך שוין אבגעשפילט.

פלוצלונג האב איך דערפיהלט, ווי כ'שוועב אין דער לופטען. חברה האבען מיך אויפגעהויבען אין דער הויך, און מיך געטומען טראגען.

וואהין?—אין טעאטער ארין. כ'זאל חיטער שפילען.

נאך מיר האט זיך נאכגעשטופט דער גאנצער המון, וואס האט אויך מיגע-שלעפט די איבריגע שפילער, און אזוי האט מען אונז צוגעפיהרט ביז צו דער ביהנע. פערשטעהט זיך, אז דאס איז נישט פארגעקומען בלחש. די געשריי-ען און געוואלדען זענען חיטער געגאנגען ביז אונטער'ן הימעל. אבער דא איז גע-שעהן א זאך, וואס האט פלוצלונג ארייג-געבראכט א ענדערונג אין דער לאגע.

חברה האבען נישט געקאנט אויפקו-מען זיך. אייניגע האבען גע-שריגען, אז מיר זאלען אפגעבען דאס געלד אנדערע האבען געשריגען, אז מיר זאלען ענדיגען די פארשטעלונג.

די „דיפקוסיע" איז באלד געווארען זעהר א הייסע, און אינדער וואס-ווען האבען חברה זיך געגעהויבען צו שלא-גען אויף'ן קאפ. פון קלעפ מיט שמע-קנעס איז מען אריבער צו די בענק-לעך. מ'האט זיך אנגעהויבען בעוואר-פען מיט בענקלעך. אין חברה האבען אינ-גאנצען פערלוירען דום אינטערעס צו אונז, ווייל זיי זענען געהען פערנומען מיט זיך. עס האט נישט לאנג געדויערט, זענען אייניגע בענקלעך שוין געווען צובראכען, און די פלעקטרישע דראה-טען איבערגעריסען.

אז ס'איז פלוצלונג געווארען פינסטער אין טעאטער, האט זיך ערשט אנגעהויי-בען די אמת'ע מהומה, וואהרום דער עולם האט זיך געשלאגען אין דער פינסטער. די געוואלדען און געשריי-ען זענען געווען שרעקליכע.

מיר אלע, וואס זענען געווען אויף דער ביהנע האבען אויסגענוצט די גע-לעגענהייט, אין זיך אנגענומען בא די הענט, און אנגעהויבען זיך מישב זיין וואס צו טון. דא האבען מיר זיך דער-מאנט, אז אונטער דער ביהנע געפינט זיך, איצט'ן גאנצען שטח פון דער ביהנע, א קעלער, און מיר האבען זיך דארט ארא'נגעלאזט.

דאס טעאטער „ווענוס" האט זיך גע-טונען אין מיטען פון הויך, פון פארענס האט דער הויף ארויסגעפיהרט אין אינ-גע פון די בלעבטעך גאסען פון זגערזש, און פון הינטען איז דער ארויסגאנג געווען אויף א טעלד.

עס איז, אלזא, אויסגעקומען, אז זי-צענדיג אין קעלער. צו וועלכען עס איז געווען א אייזענער צוגאנג פון תוך, האב-בען מיר געהערט כמ'די געשריען, וואס זענען געקומען פון טעאטער, סע דעם טומעל, וואס האט געהערשט אויפ'ן תוך, וואוהין דער עולם האט זיך ארויס-געלאזט פון פינסטערן טעאטער.

דער טומעל אין טעאטער איז דער-ווייל פון מינוט צו מינוט געווארען שטילער, אזוי, אז נאכ'ן אפט האט מען געקאנט הערען געשפרעכען, וואס זענען אויבען געפיהרט געווארען.

און די געשפרעכען, וועלכע מיר האב-בען געהערט, האבען אונז נישט פער-שאפט קיין גרויסען נחת-רוח. בפ'הכל האט מען אויבען אזוי געשמועסט:

— חברה שפילערס מוזען זיין ענט-קומען אין קעלער.

— און דער, וואס האט צוגענומען דאס געלד, דער זילבערצווייג. איז אודאי אויך אונטן.

— מ'דארף א שטעק נעמען צו זיי.

— מ'דארף איהם ארייגנעמען א מע-טער!

אלעמען האט בעהערשט א זיכערקייט, אז מיגיגע מיגיגען זענען געצעהלט. אט-אט קומען ארא'ם אין קעלער די חברה און מ'שטעכט מיר ארען א מע-טער. מ'איז געווארען אסאסטער — ווי אזידער מ'מיהרט אויף אויף א אייגעם א פויס-אורטייל.

עטליכע מינוט האט געדויערט די דאזיגע מצבע, וועלכע כ'וועל אין מיין לעבען נישט פערגעסען. דורך דער צייט איז דערווייל אויבען געווארען שטילער, אזוי, אז מ'האט געקאנט אונטען מיהלען אז אויבען געפינען זיך נאך נאך גע-צילטע מענטען, ביז ס'איז אינגאנצען געווארען שטיל.

עס איז מאר אונז קלאר געווארען, אז ס'איז שוין אודאי 10 א זייגער, און דער עולם האט געמוזט אהיימגעהן.

וואס טוען מיר איצט?

פון אזן זייט — טאר מען שוין איצט נישט געהן אין גאס, פון דער אנדערער זייט אבער קען מען דאך א גאנצע נאכט נישט שטעהן אין א פינסטערן, פערדומפטען קעלער.

און דא האט זיך בפחיזען צווישען אונז אין העלד, א בחור בן ס'מ'ן נאמען יאסעלעוויטש, און ער איז, ווי א מאר-טאסטען, דער ערשטער ארויף פון קע-לער, און ארויף אויפ'ן הויך. דארט איז ער אויסגעקומען קעגענאיבער א פלאט פון א פענסטער. ער האט אונז באלד רע-פערטירט, אז קיינער איז אויבען נישט-אז. מיר דאנקען צוריק ארויס „מאפלה לאורה". אבער מ'רעדט זיך נאר אזוי. אויבען איז אויך געהען פינסטער, אזוי, אז תען דערזעלבער יאסעלעוויטש איז דער ערשטער אריבער דעם פלויס. האט ער געלאזט זעהר קענטיגע סמנים אויף זיינע הויזען... באלד נאך איהם זענען מיר אריבערגעשפרינגען דעם פלויס און געגומען געהן.

אזוי געהענדיג האבען מיר דערהערט דעם קלאנג פון א טראמבע.

א טראמבע איצט? ווי שפעט איז?

פיל פון בויגען זענען מיר אלע שנעל אהין, און געטראפען אין טראמ-בע א טייל פון אונזערע בקאנטן, וואס זענען אמעס פון טעאטער באלד ווי עס האט זיך אנגעהויבען דאס געשלעג. זיי האבען אונז ערקלערט, אז זיי זענען פריהער געלאפען אין דער פאליצע, וואס איז באלד אחעק צום טעאטער, און דאס איז באלד אחעק פון קע-לער, און ארויף אויפ'ן הויך. דארט איז ער אויסגעקומען קעגענאיבער א פלאט פון א פענסטער. ער האט אונז באלד רע-פערטירט, אז קיינער איז אויבען נישט-אז. און מיר קאנען צוריק ארויס „מאפלה לאורה". אבער מ'רעדט זיך נאר אזוי. אויבען איז אויך געהען פינסטער, אזוי, אז תען דערזעלבער יאסעלעוויטש איז דער ערשטער אריבער דעם פלויס. האט ער געלאזט זעהר קענטיגע סמנים אויף זיינע הויזען. באלד נאך איהם זענען מיר אריבערגעשפרינגען דעם פלויס און געגומען געהן.

אזוי געהענדיג האבען מיר דערהערט דעם קלאנג פון א טראמבע.

א טראמבע איצט? ווי שפעט איז?

פיל פון בויגען זענען מיר אלע שנעל אהין, און געטראפען אין טראמ-בע א טייל פון אונזערע בקאנטן, וואס זענען אמעס פון טעאטער באלד ווי עס האט זיך

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908

הייגע. דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אין פאליציאיש-מיליטע-רישען ביורא אויף פיעטריקאווער 212 די יונגעלעט פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן ששה פון 8-טען קאמי-סאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט

E, F. G.

מארגען, דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די 1908-ער, וואס וואוי-נען אויפ'ן ששה פון 8-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט

I. J. K. H. Ch.

„משה פויט" דער קעניג פון דער לאדזער אונטערוועלט

האט געקריגען געשלאגען מכות רצח פון דעם בלינדען „הויף זינגער"

(ג) בײַ די יודען פון באלוט און אלט-שטאט איז דאס געשפרעך פון טאג הייגע — „משה פויט", דער „קענג" פון דער אונטערוועלט און לארז, און בעזונגס געוואָרען פון א בלונדען, וועל-כער האט אזהם געשטאלען מוט א מע-סער און ער איז בלינדערהייט אנטלא-פען מיט אזא געשווינדיגקייט, אז „פויט'ען", דעם לאנג-פונגען, האט זיך נישט אנגעגעבען אזהם צו לאפען.

לויט ווי מען גוט איבער, איז די גע-שיכטע אזעלכע: סיי משה פויט, סיי זיין שלענער, הערש לייב בונדוס, א בלונ-דער אויף בונדע אויגען — בונדע זענען זיי שכנים און לעבען פון דעמזעלבען ברויט — פון „לונקס" און פון אויפ-האלטען פרעהליכע הייזלעך. היות לעצ-טענס ווערט שטארק בעקעמפט די פראָ-סטיטוציע אין לאָדז און פאר'ן הויז אויף לאגעווניצקא נאס 17, וואו עס וואוינען „פויט" און דער בלונדער, דרעהט זיך בייסע: אין בייגאלט א פאָליציאנט — אין דער דאס שטיקעל „ברויט", גע-ביר, געוואָרען א האדבע זאך (מען לאזט די נקבות נישט פערדיגען!) — רייסען זיך די „פעטערס" צוליב א נומער נקבה, כדי לאמש אויף אזא אופן צו קאָנען אויסהאלטען די שווערע צייט בײַ א זעל-טען פערדיגנסטעל.

אין טאקע צווישען „פויט'ען" און דעם בלונדען הערש-לייב, וועלכער אין אין לאָדז בעקאנט אלס הויף-זינגער און „פאָעט", וועמענס לידער ווינען פער-שווענד געשעהענדיגען זעגען אין לאָדז בײַ אלט און ווערען נאָכגעזונגען, — אויסגעבראָכען אן'ערנסטער סכסוך אויף דעם באָדען. משה פויט האלט זיך פאר א תיף און האט געוואלט דעם בלונדען, וועלכער ווערט תמיד געפיהרט פון זייגער א „כלה", צוקוועטשען צו דער מאנד און אזהם בגוואלד ארויסגע-כען א „גומען בינען" פון מויל. א דע-גערווערטער פון דער שלעכטער „קאָניוק-טור", וואס הערשט לעצטענס, האט דער בלונדער הערש לייב בעשלאסען צו שטעלען פויטע'ן אנ'ערגערטשען ווידערשטאנד אזוי ארום האט זיך צווישען בונדע הויף-קאָנקורענטען צופלאקערט דער העלגער גרומצאָרן, בײַ עס איז אויסגעברעכען צווישען בונדען א בלוטיג געשלעג. עס איז געווען דעם פערגאנגענעם דאנערש-טאג בײַנאכט. בונדע זענען געווען הארט-נעקיג און נישט געוואלט שלעכטיגען דאס קאָנפליקט אויף א פרונדליכען וועג, ד. ה. דורך א „רין תורה" צווישען „גוטע ברי-דער". משה פויטע'ן האט זיך געשלאגען אויפ'ן בלינדען שלאָגען; דער בלונדער הויף-זינגער האט אָבער נישט געשוויגען. ער האט ארויסגעראַבעלט פון טאש א מע-סער און דערמיט געטאלט זיין קאָנקו-רענט עטליכע וואונדען אין די הענד, האלז און פנים. ער איז אָפּגעגאנגען און נעקיג און נישט געוואלט שלעכטיגען דאס קאָנפליקט אויף א פרונדליכען וועג, ד. ה. דורך א „רין תורה" צווישען „גוטע ברי-דער". משה פויטע'ן האט זיך געשלאגען אויפ'ן בלינדען שלאָגען; דער בלונדער הויף-זינגער האט אָבער נישט געשוויגען. ער האט ארויסגעראַבעלט פון טאש א מע-סער און דערמיט געטאלט זיין קאָנקו-רענט עטליכע וואונדען אין די הענד, האלז און פנים. ער איז אָפּגעגאנגען און בלוט און מוט א געשרעי צוהרצעטערהיט און מומען נאכט געגעטען נאָכיאָגען דעם בלונדען מעסער-שטעכער. דער בלונדער איז אָבער געפלוינען פיל פון בויגען, און אזו נישט געלאָפען גוט פון בויגען, צוליב דעם טוט זיך עס א קאָך אזו דער אונ-טער-וועלט. מען זאגט, אז משה פויט שעהמט זיך ארויסצוזיזען אזו נאס.

און באלוט און אלטשטאט האט עפיס צו דערצעהלען.

אוועקגעווארפען די גנבה און ענטקומען

(§) שחרית-געלטען פון דרוגען קאמיסאריאט בע-מערקט עטליכע פערשוינען מוט זיך אויף די פלחצעס. דערזעהענדיג פאָליצ-מאן דו חברה-לטס אוועקגעוואָרפען די זעק און זענען אנטלאָפען. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט האט אזו די זעק געפונען גע'גנב'עטע וועגען, וואס אזו אָפּגעהערט געוואָרען אזו קאמי-סאריאט. די אנטלאָפענע גנבים זולט מען.

טעאטער און קונסט

מווינטעט פון פאריזער אינ-טערנאציאנאלישען אין „פילהארמאניע"

קומענדיגען דאנערשטאג מרעט אויף אזן פילהארמאניע דער בעריהמטער פאריזער אינטערנאציאנאלישען קאזינ-טעט, וואס ווערט פערלעגט צו דער בעסטער מוזיקאלישער אנסאמבלס אזן דער וועלט.

דער פאריזער קוזנטעט, וועלכער בע-שטעהט פון די קונסטלער: רענע דע ראי, פיער זשאמעט, רענע באס, פיער נרו'ס אזן ראושער בוגל, וועט אויספיה-רען די שענסטע פערל פון דער קאמע-ראלער מוזיק.

קאנדידאטען-ליסטע פון זאצ. בלאק

ווערט היינט אריינגעטראגען איז דעם הויפט-וואהל קאמיטעט.

(—) היינט 8 פריה וועט דער בלאק פון די פאציאליסטישע פארטייען פ.פ.ס. „דייטשע ארבייטס-פארטיי", „בונד" אזן רעכטע בונדלי ציון אין די פראָנט. קלאסען פערגיינען אריינגעטראגען אין דער הויפט-וואהל קאמיטעט די קאנדידאטען-ליסטע אויפ'ן ערשטען אָרט פון דער ליסטע פיגורירט דער בונדאנטער פ.פ.סישער טוער ה' וואוידען.

אויף די חורבות פון איודיש שטעטער

(ענדע פון זייט 3)

מלחמה מיט אלע רדיפות אזן גנישות אזן איצט ווען עס דארף שוין זיין ברייר—האט זי נישט קיין טאג אזן נישט קיין נאכט. זי האט נישט צו וואס צו לעבען...

מיר שטעהען שוין אויפ'ן מארק אזן אונז רינגלען ארום די עלענדע תושבים פון ראסטושע. ביז 11 פריה—דערצעה-לען זיי דורך טרעהרען — מיזען זיי יעדען טאג וואַרטען מיט'ן אנטייסען, ביז מען בראנגט א שטיקעל ברויט פון פיעטרקאוו אזן פון ניעכטשיק. די קינ-דער זענען, געביך, אויך שוין צוגע-וואוינט צו די תענית, צום ארומוואל-גערן זיך.

אזן אפעקוירט איז דאָ קיינער נישט געווען? — פרעגען מיר;

— יא, אפעקוירט, מ'שטיינט-געזאגט. אונזער פייער-קאטע איז געגוג אויף א שטריק, אבער נישט צום בויען א הויס צו דרייי-הונדערט, צו פינף-הונדערט אזן צו פויזענד זל., האט מען אויסגעצאָהלט. דערביי האט נישט קיינער ארויפגע-ראסטוועט נישט קיין טעפעל, נישט קיין לעפעל, ארויס אָהן איין מעדער בעט-געוואנד.

— אזוי ווי איך שטעה אזן גיה האב איך זיך ארויסגעראטעוועט פון מיין מער-מעגען, וואס איך האב געהיטען 60 יאהר—האקט איבער די רייד א זקן, אין וועמענס פנים אזן אויגען דס ליגט דער צער פון אלע געליטענע — אנ'אייגציג קינד האב איך געהאט אויף דער על-מער, האב איך אכטונג געגעבען דערויף צוליב דעם בין איך ארויס אהן א דרים פאדים.

דער זקן, וועלכער איז געווען אנגע-טון אין אנ'אלטען צוריסענעם כאלאט אזן נאעקעטע פיס, האט געציטערט ווי א צוטגעל אונטערן ווינט. מען האט איהם ציגעזאגט צו געבען א פאלטא אזן שיך פון דעם פאק אנשוועכק, וואס איז ספעצ-יעל עקספעדירט געוואָרען קיין ראָסט-זשע מצד דעם לאָדזער הילפס-קאָמיטעט.

עס קומט אונכצר א יונגערמאן; א שעהמעזודיגער לאָזט ער פאלען א הארט אויף די ביבליאָטעק איז אנגעברענט געוואָרען.

הכלל, אונזער בעהיזען זיך אויף די רואינעס פון ראָסטושע האט פונקט צו-עגענט די בלוטענדע וואונד.

די יודען ליידען אויך שטארק צוליב דעם רב. ער האט געדארפט זיצען מיט אונז, ליידען אונזער גוים, כאָטש זיין שטוב איז אָפּגעטרענט געוואָרען. ער האט אבער גענומען זיין בני-בית אזן זיך בעזעצט אין גארשקאווין. אהינצו הייל ער אריבערנעמען די גאנצע ראָסט-זשער יודישע קהלה-אינגריכטונג. מיר וועלען אבער דערצו נישט צום בויען א הויס צו דרייי-הונדערט, צו פינף-הונדערט אזן צו פויזענד זל., האט מען אויסגעצאָהלט. דערביי האט נישט קיינער ארויפגע-ראסטוועט נישט קיין טעפעל, נישט קיין לעפעל, ארויס אָהן איין מעדער בעט-געוואנד.

— אזוי ווי איך שטעה אזן גיה האב איך זיך ארויסגעראטעוועט פון מיין מער-מעגען, וואס איך האב געהיטען 60 יאהר—האקט איבער די רייד א זקן, אין וועמענס פנים אזן אויגען דס ליגט דער צער פון אלע געליטענע — אנ'אייגציג קינד האב איך געהאט אויף דער על-מער, האב איך אכטונג געגעבען דערויף צוליב דעם בין איך ארויס אהן א דרים פאדים.

איבערגעפאהרען פון אאוימא

(§) געלטען אזן אונערגעפאהרען גע-וואָרען פון אנ'אוימא אויף פולגאָנגא יאם דער 50-יעהריגער יוסף אנדעלבערג פון זגרזשיער 115. דער שאפער אזן ענטקומען.

ד"ר שמואל קרעטשמער

(§) שחרית-געלטען בײַ בײַנאכט האט א פאטראל פון דרוגען קאמיסאריאט בע-מערקט עטליכע פערשוינען מוט זיך אויף די פלחצעס. דערזעהענדיגען פאָליצ-מאן דו חברה-לטס אוועקגעוואָרפען די זעק אזן אנטלאָפען. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט האט אזן די זעק געפונען גע'גנב'עטע וועגען, וואס אזן אָפּגעהערט געוואָרען אזן קאמי-סאריאט. די אנטלאָפענע גנבים זולט מען.

טעאטער און קונסט

מווינטעט פון פאריזער אינ-טערנאציאנאלישען אין „פילהארמאניע"

קומענדיגען דאנערשטאג מרעט אויף אזן פילהארמאניע דער בעריהמטער פאריזער אינטערנאציאנאלישען קאזינ-טעט, וואס ווערט פערלעגט צו דער בעסטער מוזיקאלישער אנסאמבלס אזן דער וועלט.

דער פאריזער קוזנטעט, וועלכער בע-שטעהט פון די קונסטלער: רענע דע ראי, פיער זשאמעט, רענע באס, פיער נרו'ס אזן ראושער בוגל, וועט אויספיה-רען די שענסטע פערל פון דער קאמע-ראלער מוזיק.

ד"ר שמואל קרעטשמער

בײַנאכט געשאָסען

דער זקן, וועלכער איז געווען אנגע-טון אין אנ'אלטען צוריסענעם כאלאט אזן נאעקעטע פיס, האט געציטערט ווי א צוטגעל אונטערן ווינט. מען האט איהם ציגעזאגט צו געבען א פאלטא אזן שיך פון דעם פאק אנשוועכק, וואס איז ספעצ-יעל עקספעדירט געוואָרען קיין ראָסט-זשע מצד דעם לאָדזער הילפס-קאָמיטעט.

עס קומט אונכצר א יונגערמאן; א שעהמעזודיגער לאָזט ער פאלען א הארט אויף די ביבליאָטעק איז אָפּגעברענט געוואָרען.

הכלל, אונזער בעהיזען זיך אויף די רואינעס פון ראָסטושע האט פונקט צו-עגענט די בלוטענדע וואונד.

די יודען ליידען אויך שטארק צוליב דעם רב. ער האט געדארפט זיצען מיט אונז, ליידען אונזער גוים, כאָטש זיין שטוב איז אָפּגעטרענט געוואָרען. ער האט אבער גענומען זיין בני-בית אזן זיך בעזעצט אין גארשקאווין. אהינצו הייל ער אריבערנעמען די גאנצע ראָסט-זשער יודישע קהלה-אינגריכטונג. מיר וועלען אבער דערצו נישט צום בויען א הויס צו דרייי-הונדערט, צו פינף-הונדערט אזן צו פויזענד זל., האט מען אויסגעצאָהלט. דערביי האט נישט קיינער ארויפגע-ראסטוועט נישט קיין טעפעל, נישט קיין לעפעל, ארויס אָהן איין מעדער בעט-געוואנד.

— אזוי ווי איך שטעה אזן גיה האב איך זיך ארויסגעראטעוועט פון מיין מער-מעגען, וואס איך האב געהיטען 60 יאהר—האקט איבער די רייד א זקן, אין וועמענס פנים אזן אויגען דס ליגט דער צער פון אלע געליטענע — אנ'אייגציג קינד האב איך געהאט אויף דער על-מער, האב איך אכטונג געגעבען דערויף צוליב דעם בין איך ארויס אהן א דרים פאדים.

4-טער קאפיטעל.

כ'ביין א יודישע טאכטער.

— ס'איז אזוי פריש אין מיין זכרון, פונקט ווי ס'האלט ערשט נעכטען פא-ס'רש. — האט שושנה אנגעהויבען איהר דערצעהלונג.

— מיינע עלטערן זענען געווען פון די די שעהנסטע און רייכסטע משפחות אין יאלטא (רוסלאנד), וואו יודען זיין בכח מיט זייער גלט צו פערבאָרגען „דאס פינטע-לע יוד". מיין טאטער, דער גרויסער אלכסנדר טיטאָפּיטוויטש טראצקי, פלעגט תמיד מערגעהמען דעם אויבענאן צווישען דעם העכסטען אדעל פון יאלטא. זיינע געשעפטען פלעגט ער תמיד אנפיהרען מיט גראפען און פירשטען און קיינער האט גארני שט פערדעכטיגט, אז ער איז „מורע היהודים". מיין מוטער, מאריא איואנאָוו-נא, א העכסט געבילדעטע שעהנע דאמע, איז שטענדיג געווען פערהאוועס מיט איסגעהפען געסט און מאכען בעלער, ווי אלע אנדערע פון אונזער קרייז. ביז האבען געלעבט פיס, ווי אין א גן-עדן, אונטער דער יאלט'ער שטהנער זון. מיין עלטערער ברודער, לאָזאָ, האט זיך אויפגעפיהרט, ווי אלע קינדער פון יענער צייט און אין, אנ'אנא יעהריג מעדעלע, וועלכע מען פלעגט רופען „זיזאבעלא אלעק-סאנדראָוונא", האב שוין געמוזט שפילען א פאלע ווי א דערוואקסענע, לויט אלע כללים פון דער אריסטאקראטישער עטיקעט. אויסער מיין שעתגינקע ליבליכע פיר-יעהריג שוועסטער'ל בעקינקע, וועלכע פלעגט זיך ערלויבען צו שפילען, ווי א קינד.

— מען פלעגט זאגען, אז אלכסנדר טיטאָפּיטוויטש קען רעדען אויף אלע לשונות, און דאך האבען מיר פון איהם קיינמאל נישט געהערט א יוריש וואָרט. כ'וויים נישט, צי מחמת ער איז געווען פערשכור'ק פון גליק, צי תמל ער איז טאקע געווען הונדערט פראצענט אסימילירט, אדער ער האט גאר פשוט מורא גע-האט, אז מען זאל אין איהם נישט דערקענען דעם „יוד". נישט איך קען און נישט איך וועל זיך ערלויבען צו זיין מיין מאטערס ריכטערי. דער שופט כל הארץ וויים געוויס די אמת'ע סבה. און מפילא האבען מיר, זיינע קינדער, נישט געהאט קיין שום אהנונג, אז מיר שטאמען פון די „בני-ישראל", און מיר וואָלטען עס אפשר קיינמאל נישט ערפאהרען, ווען נישט דער מאָלענדער צופאל.

— איינמאל זענען מיר געהען אין דער „צארישער אפערע", וואו דער בע-וואוסטער קינסטלער, דער גרויסער ראפאאיל יאקאָוליעוו, האט געשפילט. כ'וויים איהם קיינמאל אין מיין לעבען נישט פערגעסען. א, גאט! ער האט געהאט א פיס ווייס, ווי ערשטע ארויסגעפאלענער שנעע: גרויסע, שווארצע, פיר'חלומ'טע אויגען: שווארצע, לאנגע, געקרויזטע לאָקען: און ווען ער האט געשפילט, איז דאס נישט געווען א שפילען אויף א פידעל. נאר ס'האט זיך געהערט א נאשירליכער גזרתן, אנ'אויסגוס פון עפעס א צעהפטטאגטע נשמה, ווי פון א נע-ונד-גיק, וועלכער האט אין ערגיץ נישט קיין תקומה, ווי א געהיטן פון א קינד, וועלכען מען רייסט מיט געוואלט אוועק פון דער מוטער, און ווי א קרעכץ פון אנ'אלטען טאטען, וועלכער האט טערלוירען זיין בן-יחיד'ל. און פלוצלונג — א גייסטיגע שמחה, א פרייד, תעל-כען א פיט'ער בשר-ודם קען עס נארגישט משיג זיין. אזוי האבען זיך געמוזט פרעהען די מלאכים און די שרפים, ווען זיי האבען הנאה געהאט פון דער שכינה. איך געדענק, ווי אלע גראפען, פירשטען און אפילו דער צאר אלליין, האבען איהם בעהאנגען מיט כעל-ערליי זילבערנע און גאלדענע מעדאלען. און דאך האבען זיי נע אויגען און זיין גאנץ מלאכ'דיג פנים נישט אויסגעדריקט קיין שום בעגייסטע-רונג מער די אלע טייערע מתנות און מעדאלען. ער איז געשטאנען, ווי פערהוקט און געקוקט עפעס ווייט-ווייט, אט פונקט, ווי ער וואלט גארנישט בעמערקט אט די אלע גרויסע לייט מיט דעם צאר פון גרויסען רוסלאנד.

(דאס ווייטערע פולגט)

פון אייער פערשוואונדענער בערשע האט אויפגעפענט א גרויסע וואונד אין מיין הארצען, א וואונד, וועלכע איך האב געדענקט, אז מיט דער צייט און דורך מיין איבערגעבענהייט צו אונזער אלט-ניי-לאנד וועט ווערען פערהיילט. אבער איצט, דורך אייער דערצעהלונג, האט דאס וואונד אויפסניי געגומען זעהר שטארק וועה טון. — און זי האט זיך צעוויינט אויפ'ן קול.

לו האט נאך קיינמאל אין זיין לעבען נישט געזעהן א פערזאן אנגעפילט מיט אזוי פיעל צער, לייד און יסורים, ווי שושנה האט מיט זיך איצט פערגעשטעלט. נישט נאר איהרע שעהנע אויגען האבען געמוזט'ט מיט ערקרען, נאר אלע איהרע אברים האבען אויסגעדריקט דעם גרעסטען צער און די גרעסטע יסורים. ער האט זי גענומען גלייטען, ווי א גוטער פאטער זיין ערשט-געבוירען קינד, אויפ'ן פלוצלונג אראפגעפאלען און זיך צעשעדיגט.

— שושנה! — האט ער גערעדט שטיל, אז מען האט געקענט פיהלען, ווי זיין הארץ ווייגט אין איהם. — שושנה! בלום פון ארץ-ישראל! ערשט מיט א קורצער צייט צוריק האט איהר מיך גע'מוטר'ט „פארוואס איך געה ארום פער'-חלומ'ט אין מרה-שחורה'דיג"! איהר זייט דאך געווען די וועלכע האט מיר אויפ-געפענט מיינע אויגען און מיט רעכט געלערענט: „אז נישט אין וויינען און זיפ-צען קען מען עטוואס דערגרייכען!" — דערצעהלט מיר, שושנה, פון אייערע לי-דען, פון אייער צער און יסורים, אשר וועל איך, „דער געפונענער יוד פון ענקעל טעם" קענען פערגרייכערען די ליידען פון דער שעהנער בת-ציון, פונקט ווי איהר האט פערלייכטערט מיינע יסורים, פונקט ווי איהר האט אין מיר ארויסגעבלאזען א נייע נשמה און אנגעפילט מיין הארץ מיט גרויס האפנונג און בטחון.—און נאך פיל מיט איז איהם געלונגען זי צו בערוהיגען. און שושנה האט פאר איהם געגעבען דערצעהלען איהר גאנצע מערגאנגענהייט, איהרע ליידען און פריידען, איהר גאנ-צע ביאגראפיע.

4-טער קאפיטעל.

כ'ביין א יודישע טאכטער.

— ס'איז אזוי פריש אין מיין זכרון, פונקט ווי ס'האלט ערשט נעכטען פא-ס'רש. — האט שושנה אנגעהויבען איהר דערצעהלונג.

— מיינע עלטערן זענען געווען פון די די שעהנסטע און רייכסטע משפחות אין יאלטא (רוסלאנד), וואו יודען זיין בכח מיט זייער גלט צו פערבאָרגען „דאס פינטע-לע יוד". מיין טאטער, דער גרויסער אלכסנדר טיטאָפּיטוויטש טראצקי, פלעגט תמיד מערגעהמען דעם אויבענאן צווישען דעם העכסטען אדעל פון יאלטא. זיינע געשעפטען פלעגט ער תמיד אנפיהרען מיט גראפען און פירשטען און קיינער האט גארני שט פערדעכטיגט, אז ער איז „מורע היהודים". מיין מוטער, מאריא איואנאָוו-

Inż.
Reicher & Co
Łódź, Piotrkowska 142
tel. 15-57
עמפעהלט
ראדיא-אפאראטען
דאס בעסטע פון בעסטען!

מוזיק פראפעסאר ראבינאוויטש פון תל-אביב

האלט מארגען א רעפעראט אין „ו.י.ז.א.

(—) מארגען 9 אוועגד וועט אין לא-לאל פון „ווזא" דער בעקאנטער ארץ-ישראל'דיגער מוזיקער, פראָפ. פון קאנ-סערוואטאריום אין תל-אביב, ה' מנשה ראבינאוויטש האלטען א רעפעראט וועגען דער ירושער מוזיק און ארץ-ישראל און וועט גלייכצייטיג אויספירען פון די רעדע מיט אוניגע שאפונגען פון די בעקאנטע יהדישע מוזיקער.

זיך געפונען
אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה
פון י. ל. ליפשיץ

(פארטזעצונג).

— הער מיין בערטע'ס עלטערן זענען, ווייס איך נישט, ווייל ווען איך האב איהר צום ערשטען מאל דערזעהן, האב איך זיך גלייך אין איהר פערליבט, נישט זייענדיג אפילו ווענעס טאכטער זי איז און פון וועלכען לאנד זי קומט. איך האב קיינמאל דערפון נישט געטראכט. פון איהר אקצענט האב איך פערשטאנען, אז זי איז געבוירען אין אירצפא, ווייל אונזער יונגער „ענקעל טעם" האט נאך נישט קיין צייט געהאט ארויסצוגעבען אזא פערל, אזא דימאנט, ווי מיין בערטע. קיינער קען זיך צו איהר נישט פערגלייכען, סיי אין חכמה, סיי אין שעהנהייט, דארשקייט און סיי אין ענטשלאָסענהייט, אפשר אויסער אייך, טייערע שושנה, וועלכע זייט אזוי עהליך צו איהר, אזוי ווי צוויי טראפענס וואסער! — האט ער מיט א זיפץ גע-ענדיגט.

שושנה האט זיך שטארק פערטראכט. איהר שעהן פנים האט אויסגעדריקט גרויס צער און שרויער, וואס לו האט עס נאך קיינמאל נישט בעמערקט אויף דער תמיד פרעהליכע שושנה.

— שושנה! וואס איז מיט אייך? — האט ער געפרעגט — ווארום האט איך אזא צער און שרויער אויסגעשפרייט אויף אייערע ליכטיגען פנים? זאל מעגליך זיין, אז די דערצעהלונג פון מיין פערשוואונדענער בערטע, ער זאל אייך האבען אזוי שטארק וועה געטון?

— שושנה! — האט ער ווייטער גערעדט — איהר זייט דאך די יעניגע, וועלכע הערגרייגערט מיינע יסורים.

אבער שושנה איז נאך אומעטיגער געוואָרען. אין דעם מאמענט האט זי אויס-געקוקט, ווי א מערי'חומ'טע שעהנע בלום, און א שטראָם זוריגע טרערען האבען גענומען פליסען פון איהרע אויגען.

איהר גאנצער קערפער האט געציטערט און אונטער'ן שטראָם טרערען האט זי געזאגט:

— מיין, מיין טייערער פריינד און ברודער פון איין אידעאל! איך וויל נישט פערגאָרגען איך. וואס ס'קומט פאר אין מיין הארצען. אייער דערצעהלונג

Inż.
Reicher & Co
Łódź, Piotrkowska 142
tel. 15-57
עמפעהלט
ראדיא-אפאראטען
דאס בעסטע פון בעסטען!

די סכנה פון די לאנג-טערמיניגע וועכסלען

מעמאריאל צום פינאנץ-מיניסטעריום וועגען פערבימען די לאנג-טערמיניגע וועכסלען.

(§) ווי מיר דערוויסען זיך, האט דיי ארזער גרויס-אונדוסטריע זיך געוועגט צום פינאנץ-מיניסטעריום מיט א מעמאריאל וועגען דער שווערער לאגע, אזן וועלכער די אינדוסטריע געפינט זיך לעצטענס צוליב די לעצטענס-פראק-טיצירטע לאנג-טערמיניגע וועכסלען. די גרויס-אונדוסטריעלער בעטען דערויבער דעם פינאנץ-מיניסטער אז ער זאל ארויסגעבען אן'ענטשפרעכענדע פערארדנונג געגען די לאנג-טערמיניגע וועכסלען. אזן מעמאריאל ווערט אנגע-ווייזען, אז די לאנג-טערמיניגקייט פון די וועכסלען וואקסט פסדר אזן אז איצט נוט מען שוין 9-חדשים'דיגע ווערטלען. דאס האט דערפיהרט צו א פארמעלער וועכסעל-אנגעלעגענהייט, וואס האט ווידער פון איהר זיין דערפיהרט צו א פערטייערונג פון דער דיסקאָנטאָ, וואס עס קאָן ווידער פיהרען צו א פערטייערונג פון דער יודישער תקופה

פון יעקב לישאנסקי

(פארטזעצונג).

— הער מיין בערטע'ס עלטערן זענען, ווייל איך נישט, ווייל ווען איך האב איהר צום ערשטען מאל דערזעהן, האב איך זיך גלייך אין איהר פערליבט, נישט זייענדיג אפילו ווענעס טאכטער זי איז און פון וועלכען לאנד זי קומט. איך האב קיינמאל דערפון נישט געטראכט. פון איהר אקצענט האב איך פערשטאנען, אז זי איז געבוירען אין אירצפא, ווייל אונזער „ענקעל טעם" האט נאך נישט קיין צייט געהאט ארויסצוגעבען אזא פערל, אזא דימאנט, ווי מיין בערטע. קיינער קען זיך צו איהר נישט פערגלייכען, סיי אין חכמה, סיי אין שעהנהייט, דארשקייט און סיי אין ענטשלאָסענהייט, אפשר אויסער אייך, טייערע שושנה, וועלכע זייט אזוי עהליך צו איהר, אזוי ווי צוויי טראפענס וואסער! — האט ער מיט א זיפץ גע-ענדיגט.

שושנה האט זיך שטארק פערטראכט. איהר שעהן פנים האט אויסגעדריקט גרויס צער און שרויער, וואס לו האט עס נאך קיינמאל נישט בעמערקט אויף דער תמיד פרעהליכע שושנה.

— שושנה! וואס איז מיט אייך? — האט ער געפרעגט — ווארום האט איך זיך אזא צער און שרויער אויסגעשפרייט אויף אייערע ליכטיגען פנים? זאל מעגליך זיין, אז די דערצעהלונג פון מיין פערשוואונדענער בערטע, ער זאל אייך האבען אזוי שטארק וועה געטון?

— שושנה! — האט ער ווייטער גערעדט — איהר זייט דאך די יעניגע, וועלכע הערגרייגערט מיינע יסורים.

אבער שושנה איז נאך אומעטיגער געוואָרען. אין דעם מאמענט האט זי אויס-געקוקט, ווי א מערי'חומ'טע שעהנע בלום, און א שטראָם זוריגע טרערען האבען גענומען פליסען פון איהרע אויגען.

איהר גאנצער קערפער האט געציטערט און אונטער'ן שטראָם טרערען האט זי געזאגט:

— מיין, מיין טייערער פריינד און ברודער פון איין אידעאל! איך וויל נישט פערגאָרגען איך. וואס ס'קומט פאר אין מיין הארצען. אייער דערצעהלונג

Inż.
Reicher & Co
Łódź, Piotrkowska 142
tel. 15-57
עמפעהלט
ראדיא-אפאראטען
דאס בעסטע פון בעסטען!

2 קחאלים, לעהרער
חדי אויף 2 לערערינס
אויף דער פראָחיינ חערען פון זאָאַרט געזונט
מיט ערפאַהרען בײַ מיליקאוסקי שטענקיעוויטשע 34
פון 12—3 נאָכמיטאָג

וויכטיג פאַר דיאַבעטיקער
(קראַנקע אויף צוקער)
ס'איז אנגעקומען א פרישער טראַנספּאָרט לעבענס-מיטלען און געטרענקע
פאַר צוקערלייד ענדע
ווײַן און דעריאַטעטע-נעשעפט
M. Berman
Piotrkowska 53

נ. זינגער
רעכטס-מאַנטלענט
צוריקגעקעהרט.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.
Od wtorku, dnia 9-go do poniedziałku dnia 15-go października 1928 r. włącznie
Dla Dorosłych: Dla Dorosłych:
DANTON
i ROBESPIERRO
1789 REWOLUCJA FRANCUSKA 1795
Role główne kreują:
Emil Jannings, Werner Kraus
Józef Runicz, Charlotta Ander,
Maly Delshaft i inni
DLA MŁODZIEŻY:
LUDZIE SZAKALE
II serja filmu:
Żyd wieczny tułacz
Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—60 III—30 gr.
Dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

Story i kapy FILET i etaminowe
wykonywa wikwintnie i gustownie
Blajwajs, Zawadzka 27, od 6 p.p.

Dziś we wtorek dnia 9.X b. r. restauracji rytualnej KATOWICE, Mickiewicza 8, I. p. Tel. 24-20.
NOWOOTWARCIE
„PICCADILLY"
wł. SZ. GOLDFEIN.
Szanownej Publiczności polecamy zimny i gorący bufet. Obiady i kolacje po cenach przystępnych. Doborowe trunki krajowe i zagraniczne. Pierwszorzędna usługa.

לאמפּען
פיר שפּיין-צימער סאַלאָן-
מאַגאַזין שלאָף-צימער
קויפט זיך אַמעריקאַנער
למגזר בײַ
Sz. P. Szmalewicz
מאַלאָדזיאַטשנאַ 8,
מעל. 64-39
חערען אנגענומען רעפּאַראַטורען
אומפּראַבירטע, אַקסידענטן

קלישע
צום דרוקען
און רעקלאַמע צייכנונגען
פעזטיג ארט די איינציגע יודישע קלישע-פאַבריק
„GALWANO" TEL 57-68
101 PIOTRKOWSKA 101

Raquel Meller מיט דאָס פּער'סאָנ'ענדע מויל
דראַמע פון א פערסאָנלעכקייט, לויט דער ערצעהלונג פון י. מ. קאַרעטערא „לא וועגנאַצע".
פיפטאָנישער אָרקעסטער-אונטער דער לייטונג פון ז. סאַנדאָמיערסקי.
PALACE
PIOTRKOWSKA 108

גרויסער ענגלישער
בוימוואָל-שפּינער-האַנצער ז
אויסטומליך מוזגען זוכט פאַר פוילען
א גוט איינגעפיהרטע פערטרעטער
שטרעבן פאַר פּראַיזגעקרענטערטע נור מיט ערשטקל. רעפערענצן
הערלכע חערען בענוי בעכנעפרעגט אונטער E 6174
Ala Haasenstein & Vogler, Chemnitz/Sachsen

דעם 15. און ד. 16. אָקטאָבער
וועל איך זיין אין לאָדז בײַ ה'
ד"ר שוריין זאַוואַדזקאַ 6
פרי צו פרעפּאַרירען און איינלעגען
מענשליכע אויגען
כינסטליכע
פון דער נאַטור גלייך די פּאַציענטען
Carl Müller Jena אויגענקינסטלער

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. G. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
די פלעטסטע און מוזיקן ספּעציעל-מאַשינען-פאַבריק
ליפערט אלס ספּעציאַליטעטן
מאַמפּלעטע אינריכטונגען
פאַר האָלץ- בעאַרבייטונג.
נאָך זונדערגען זיך צו הענדלען צום פּערזענלעכן
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

„דבר"
עתון פועלי ארץ-ישראל
תל-אביב ת. ד. Tel-Aviv P. O. B. 199
אנו מודיעים בזה לכל קוראינו וחותמינו כי ומחבר י. סלה חדל להיות סופנו בפולין מיום 1 לאוקטובר, ש. ז.
מתחנו חשבון בס. ק. א. מספרו הוא: 191.300 בשם „דבר", וכל ארוצת לקבל את עתונו עליו להודיע ולהכניס את תשלום דמי חתיומו לפ. ק. א. על חשבונו הנ"ל. את אשור התשלום יחד עם מענו המדויק ישלח ישר ל„דבר" בתל-אביב ומעתון ישלח אליו ישר תיכף ומיד.
דמי החתימה לחודש — 10 זאוטי.
אליגה למען ארץ ישראל העובדת, „והלוץ", „השומר הצעיר", „תרבות" מופדותיהם וחבריהם וכן גם מורי „תרבות" נהנים מהנחה מיוחדת: פרשים בצרכיהם.
מנהלת „דבר".

דרוכזאכן
אלערליי
חערען שנעל, א פּאַלטאָ
אין דער פינסטער אויס-
פיהרונג און די מאָדערנסטע
שרימס אויצקסטרייגס.

מלעפּסידרעם
(מאַדעס-אנצוגען)
חערען אין פערליך פון
2 שה גערוקט און
אויסגעקלעפּט איבער דער
גאַנצער שטאָט.

בוכדרוכעריי
ע. און מ. האַמבורסקי
פיעטריקאָווער 16. טעל. 47.

טליתים-פאַבריק
אויסערגעשטנט פון וואָלענע, טאַלב-וואָלענע זיידענע טליתים כמו ערקיטע, יאַרמאַלקעס און קאַפּעיער, ווי אויך טליתים-קסנים תורה אין דע-פּעט, מיט אויסערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַנגען ציצית צו בעקומען בײַ יעדן ווי איבערל בײַ
א. ה. ציטרינאָווסקי
סאַמיעגנא 1, אין ב. פויער, פערשער.
בעמ.: ס'חתרן אויך אנגענומען אלע טליתים צו חעפן.

אל תתהלל ביום מחר!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נור צו דו דערפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע
זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויסען אין מיורע
17 פיעטריקאָווער 17
52 זאַכאָדזקאַ 52
האָט ס'חערט ערלעדיגט און געטיסענהאַפט
בעשריבען לויסן אויסאַוו אַלערלי ביטעם.
קלאַוולעס, זאַבעוויטשעניעס אויף אַלע שטעט
אין פוילען, אַפּעלאַציעס, ציחילנע און קאָרגע
אַפּאַזיציעס, אַדרעסאַניעס, רעקורסען חעגען
דירעט אין אַרויסגעד-ראַזיעפּסטי, חעגען מעסטער
אין קאָמיסאַריאַט-רוטשנדז און אַלע פּאָליציי-
מעצירקען, אַקטען אינטערצייטיגע, אַקטען דע-
ראַוויזגעס, קאַרטע ספּראַעס, ווי אויך איבער-
זעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַל יסד פון-
שותפות-אַקטען. מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט

גלעזענהייטליך
בו פערקויפען א שנעדער-חערקשטעל מיט פאַל-
שטענדיגע אינריכטונג. עגזיסט. פון יאָהר 1927
צו ערפאַהרען אלעקסאַנדראַאסקאַ 54, פראָנט.

עלטערן!
פאַר 3 ו". א וואָך חערט ווערקס מיט
מונדעק, הייס רערנען אין פאַלקס-שולען חומש
רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, יאַדות, חומשרעיב, רע-
דען און שרעבען העברעאיש אויך יודישע ברית
ווילדסט צוזאַמענשטעלען דורך'ן בעתאוסטען ערמע-
דיגען חינוך אין ערשטן ליעדער י. ד. ראָזענפעלד
פּלאַץ וואַלנאַשפּי (נעבן שטאָט) 6 קיצי-פּאַזיטיוע
רעפּס 2. שטאָק. אַבע. ס'חערען אויך אנגענעמען-
פּענק פון 5 יאָהר ע. חי סיחערט אין פיר לוח
פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי
שפּראַך: רעליגיעזע ערציהונג! — ערפאָלג גאַראַנטירט.

מאַדערנע אַנערעל
נור די בעסטע מעטאַלן
פעלד-בעטען
רוצען פון מיט 7 יאָר פאַבריקס-מערקע
Palm-Patent
מיט חערלעך פיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהרן
ש"ק אויף לעבער און ש"ק רויזען אויפהאַלט:
ניסעל-בעטען, ניסעל-סינדער-בעטען
מיש-בעטען, אַמעריקאַנסקע, סינדער-
הענגעלער, סינדער-בענסעלער אויף רע-
לער מיט אויך מעזער מעז.
מאַטראַצען נעצען, שעקעלען
פאַזעמסקע און מאַפּמשאַנעס
ע.מ.: אַפּטיק אים הענדלער חצם ערער גרוי
17 זל., פאָלטע בעטער 18 זל.
ציעלע בעתאַרלעגע אַמעריקע-מעזע
הערם. זעלבלינ רעפּערעטורען. דעמעל.
לאָדז, פולנאַצנאַ 24, טעל. 13-85.

Dr. med. Szmerłowski
אכושער-גינעקאָלאָג
פיעטריקאָווער 17 טעל. 7-13
נעמט אָן פון 5 ביז 8 אין אָוונד.

היכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע
דאַמען-היטע נאָך דער
לעצטער פאַריזער מאָדע און
די עלעגאַנטסטע היטע איבער-
אַרבייטע איך אויף גענעליך
נײַ. געדענקט די אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף. 2-טען אינגאַנג, לינקס פערשער.
פערזעהען מיט די שעהנסטע מאָדעלען פון דער
לעצטער נעחייט און א שעהנער אויסוואַל פון
פערשידענע פאַרבען היטען אויף לאַגער.
„TOLA"

גרויסע ענגלישע
בוכדרוכעריי
ע. און מ. האַמבורסקי
פיעטריקאָווער 16. טעל. 47.

Redaktor-wydawca E. Hamburski
Wydawca: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.